

A. BEVEZETÉS	2
1. Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek Európában Program	2
2. Definíció	2
3. Állásfoglalás a példaértékű gyakorlatról	3
4. Rövidítések	3
B. FŐ ALAPELVEK	7
1. A gyermek mindenek felett álló érdeke	7
2. A diszkrimináció tilalma	7
3. A részvétel joga	8
4. A kulturális identitás tiszteletben tartása	8
5. Tolmácsolás	9
6. Bizalmas adatkezelés	9
7. Tájékoztatás:	10
8. Szervezetek közötti együttműködés	10
9. A munkatársak képzése	10
10. Tartósság	11
11. Időbeliség	11
C. A PÉLDAÉRTÉKŰ GYAKORLAT	12
1. Hozzáférés az állam területéhez	12
2. Az emberkereskedelem gyermekáldozatai	13
3. Hozzátartozóitól elszakított migráns gyermekek	14
4. Azonosítás	15
5. A család felkutatása és kapcsolattartás	15
6. Gyám/gondnok/tanácsadó kirendelése	16
7. Nyilvántartásba vétel és dokumentáció	17
8. Az életkor meghatározása	18
9. A fogva tartás tilalma	18
10. A részvétel joga	19
11. Átmeneti gondoskodás – egészségügyi ellátás, oktatás és képzés	20
11.1. Átmeneti gondoskodás	20
11.2. Egészségügyi ellátás	21
11.3. Oktatás, nyelv és képzés	22
12. Menedékjogi eljárás	24
12.1. Eljárási minimum garanciák	25
12.2. A határozathozatal kritériumai kiskorú kérelme ügyében	26
13. Tartós vagy hosszú távú megoldások	28
13.1. A befogadó vagy menedéket nyújtó országban maradás	28
13.2. Családegyesítés	28
13.3. Beilleszkedés/integráció	29
13.4. Örökbefogadás	30
13.5. Identitás és állampolgárság	30
13.6. Visszatérés a származási országba	31
I. SZ. FÜGGELÉK, A szociális háttér és előzmények	33
II. SZ. FÜGGELÉK, Nemzetközi és regionális jogszabályok, politika és irányelvek	34
III. FÜGGELÉK, Hivatkozások	37

A. BEVEZETÉS

1. Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek Európában Program

A Program az International Save the Children Alliance és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának (UNHCR) közös kezdeményezése és a két szervezet egymást kiegészítő megbízatásán és szakterületén alapszik.

A Főbiztosság felelős azért, hogy a menekültként elismert ill. menedéket kérő gyermekek védelmet kapjanak; az International Save the Children Alliance valamennyi gyermek jogainak teljes körű megvalósítását tűzte ki célul.

A Program arra törekszik, hogy mind nemzeti, mind európai szinten közös politikát és a példaértékű gyakorlat iránti elkötelezettséget hívjon életre a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek és fiatalok jogainak és érdekeinek biztosítására. E folyamat keretében a program együttműködést épít ki az európai országokban a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekekkel foglalkozó szervezetekkel.

2. Definíció

Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek tekintjük azt, aki 18. életévét még nem töltötte be, és származási országán kívül tartózkodik, elszakítva szüleitől, vagy jog/szokásjog szerinti elsődleges gondviselőitől. Egyesek teljesen magukra maradnak, míg mások - akikre a jelen Program szintén kiterjed - távoli rokonokkal élnek. Valamennyi ilyen gyermek felnőtt hozzátartozó nélkülinek minősül, s mint ilyen, számos nemzetközi és regionális jogi norma értelmében nemzetközi védelemre jogosult. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek kérhetnek menedéket üldözés miatti félelmükben, vagy az országukban fennálló emberi jogi jogsértések okozta védelemhiány, fegyveres konfliktus vagy zavargások miatt. Lehetnek emberkereskedők áldozatai, akik prostituálni, vagy más módon kihasználni akarják őket, és lehet, hogy súlyos nélkülözés elől menekültek Európába. (Egyezmény a gyermek jogairól 1. és 22. cikk; 1996. évi Hági Gyermekvédelmi Egyezmény, 6. cikk; Főbiztossági irányelvek 3.1. cikk; ECRE állásfoglalás a menekült gyermekekről 8. és 11. cikk; EU állásfoglalás a kísérő nélküli kiskorúakról - 1997, 1(1) cikk); ENSZ Jegyzőkönyv az emberkereskedelemből, különösen a nők és gyermekek kereskedelméről, visszaszorításáról és büntetéséről 2a és 3d cikk; Jegyzőkönyv a migránsok szárazföldön, tengeren és légi úton történő csempészéséről 14. és 19. cikk.)

A Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek Európában Program az „elszakított” szót használja a „kísérő nélküli” helyett, mivel az jobban kifejezi az ilyen helyzetben lévő gyermekek problémájának lényegét. Nevezetesen azt, hogy nélkülözik szüleik vagy törvényes gondviselőjük gondoskodását és védelmét, ennek következtében társadalmi és pszichés hátrányt szenvednek. Néhány ilyen gyermek látszólag kísérővel érkezik Európába, a kíséretet ellátó felnőtt azonban nem feltétlenül képes vagy alkalmas arra, hogy felelős módon gondoskodjon a gyermekről.

Nemzetközi védelemre van szükség a hozzátartozóitól elszakított gyermekek esetében, mert elhagyták az őket eredetileg befogadó közösséget és hazájukat, Európába vagy Európán keresztül utaztak. Helyzetük megoldása mind hazájukban, mind az őket jelenleg befogadó országban figyelmet igényel. A nemzetközi és nemzeti jogon, valamint emberi jogi szttenderdeken alapuló védelmük tehát elengedhetetlen.

A Programban a következő európai országok működnek együtt: Ausztria, Belgium, Bulgária, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Németország, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svájc, Svédország.

3. Állásfoglalás a példaértékű gyakorlatról

Az Állásfoglalás célja, hogy egyértelműen leírja azon állami politikát és gyakorlatot, amely szükséges Európában a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek jogainak védelme és gyakorlati megvalósítása érdekében. Az állásfoglalás elvi alapját a következő dokumentumok képezik: az ENSZ gyermeki jogokról szóló egyezménye (CRC), az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának 1997 februárjában elfogadott, a kísértő nélküli menedékkérő gyermekekre vonatkozó menekültpolitikai és eljárásjogi irányelvei (a továbbiakban UNHCR irányelvek) és az European Council on Refugees and Exiles (ECRE) 1996 novemberében megalkotott, menekült gyermekekről szóló állásfoglalása (a továbbiakban „ECRE (Gyermekek)”).

Jelen Állásfoglalást át meg átszövik a nemzetközi és regionális jogi dokumentumokra, politikára és irányelvekre való hivatkozások, melyeket a II. számú függelék a maguk teljességében sorol fel.

Ez a kiadvány a Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek Európában Program példaértékű gyakorlatról szóló állásfoglalásának harmadik, javított kiadása. Hangsúlyozni kell, hogy „élő dokumentum” abban az értelemben, hogy tükrözi az emberi jogok védelmének, valamint a hozzátartozóitól elszakított gyermekeket különösen érintő kérdések dinamikus fejlődését. Nem törekszik arra, hogy a normák és a példaértékű, követendő gyakorlat kimerítő felsorolását adja, inkább a cselekvés és érdekérvényesítés azon kereteit rajzolja meg, amelyekre a jövőben is építhetünk.

A dokumentum felülvizsgálata alkalmával napjaink számos kérdésével még közvetlenebb és átfogóbb módon kell majd foglalkoznunk. Ilyen figyelmet érdemlő kérdések: a gyermek katonák jogainak képviselése, a gyermekkereskedelem áldozatainak védelme, a hozzátartozóitól elszakított gyermekek szociális-gazdasági jogainak védelme, beleértve a szakképzéshez és munkalehetőséghez való hozzáférést is.

Keresse fel honlapunkat, amennyiben a felsorolt kérdések valamelyike vagy a hozzátartozóitól elszakított gyermekek jogainak védelmére vonatkozó más anyagok érdeklik. Várjuk az Állásfoglaláshoz kapcsolódó véleményét és észrevételeit, hogy ezek segítségével javítsuk mind a dokumentumot, mind közös erőfeszítéseinket.

4. Rövidítések

1951. évi Menekült Egyezmény	ENSZ egyezmény a menekültek helyzetéről, 1951
CAT	ENSZ egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetés ellen, 1984
CDE	ENSZ egyezmény az oktatásban alkalmazott megkülönböztetés ellen, 1960

CEDAW	ENSZ egyezmény a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről, 1979
CERD	ENSZ egyezmény a faji megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről, 1965
CRC	ENSZ egyezmény a gyermek jogairól, 1989
CRC 1. Jegyzőkönyv	A gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött fakultatív jegyzőkönyv a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról, 2000
CRC 2. Jegyzőkönyv	A gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött fakultatív jegyzőkönyv a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról, 2000
CRS	ENSZ egyezmény a hontalanság csökkentéséről, 1961
Dublin II	343/2003. sz. EU Tanács rendelet harmadik ország állampolgára által valamely tagállamban benyújtott menedékjogi kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról
EBESZ	Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet
ECHR	Európai egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről, 1950
ECRE (Gyermekek)	European Council on Refugees and Exiles (Európai Tanács a Menekültekért és Száműzöttekért): Állásfoglalás menekült gyermekekről, 1996
ECRE (Integráció)	European Council on Refugees and Exiles: Állásfoglalás a menekültek beilleszkedéséről Európában, 2002
Embercsempészetéről szóló jegyzőkönyv	Az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő jegyzőkönyv a migránsok szárazföldi, tengeri és légi úton való csempészetéről, 2000
Emberkereskedelemről szóló jegyzőkönyv	Az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő jegyzőkönyv az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről, 2000
ENSZ Irányelvek az emberi jogokról és az emberkereskedelemről ET	Az ENSZ emberi jogi főbiztosának az emberi jogokkal és az emberkereskedelemmel összefüggésben javasolt irányelvei és iránymutatásai, E/2002/68/Add.1, 2002 Európa Tanács
ET Ajánlás Kiutasításról	Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1547 (2002) sz. ajánlása az emberi jogok, a biztonság és az emberi méltóság tiszteletben tartásával végrehajtott kitoloncolási eljárásokról

ET Ajánlás Repülőtérrel	Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1475 (2000) sz. ajánlása a menedékkérők európai repülőterekre érkezéséről
ET Ajánlás Tisztviselők Képzéséről	Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1309 (1996) sz. ajánlása a határátkelő pontokon menedékkérőket fogadó tisztviselők képzéséről
ET Fiatal Migránsok	Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1596 (2003) sz. ajánlása a fiatal migránsok európai helyzetéről
ET Miniszterek 91	Miniszteri Bizottság R (91) 11 ajánlása a gyermekek és fiatal felnőttek szexuális kizsákmányolásáról, pornográfiáról és prostitúcióról, valamint kereskedelmükről
ET Miniszterek 2000	Miniszteri Bizottság R (2000) 11 ajánlása a szexuális kizsákmányolási célú emberkereskedelem elleni cselekvésről
EU Állásfoglalás	EU Tanács állásfoglalás azokról a kísérő nélküli kiskorúakról, akik harmadik ország állampolgárai, 1997
EU Dir. (Család)	EU Tanács 2003/86/EK sz. irányelv a családegyesítéshez való jogról
EU Dir. (Befogadás)	EU Tanács 2003/9/EK sz. irányelv a menedékkérők befogadásának minimális sztenderdjéről
EU Hat. (Minimum)	Az Európai Unió Tanácsának határozata a menedékjogi eljárás minimális biztosítékairól, 1995
Hágai Egyezmény, 1993	Hágai Egyezmény a gyermekek védelméről és az országok közötti örökbefogadás vonatkozásában történő együttműködésről, 1993
Hágai Egyezmény, 1996	Hágai Egyezmény a szülői felelősséggel kapcsolatos jogszolgáltatásról, az alkalmazandó jogról, elismerésről, végrehajtásról és együttműködésről, valamint a gyermekek védelmének eszközeiről (még nem hatályos)
ICCPR	Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, 1966
ICESCR	Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, 1966
ICRMW	ENSZ egyezmény a migráns munkások és családtagjaik jogainak védelméről, 1990
ILO C182	ENSZ egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és a felszámolására irányuló azonnali lépésekről, 1999
ISS	International Social Service (Nemzetközi Szociális Szolgálat)
RSICC	A Nemzetközi Büntetőtörvényszék Római Alapokmánya, 1998
UDHR	Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 1948

UNHCHR	Az ENSZ emberi jogi főbiztosa
UNHCR	Az ENSZ menekültügyi főbiztosa
UNHCR-AP	UNHCR Védelmi Program (Agenda for Protection), 2002
UNHCR Irányelvek	Az ENSZ menekültügyi főbiztosának a kísérő nélküli menedékkérő gyermekekkel foglalkozó stratégiai és eljárási irányelvei, 1997
UNHCR Kézikönyv	Az ENSZ menekültügyi főbiztosának kézikönyve a menekült státus meghatározásának követelményeiről és annak elbírálásáról, 1992

B. FŐ ALAPELVEK

Ezek az elvek képezik a példaértékű gyakorlatról szóló Állásfoglalás alapját, ezért a felnőtt hozzátartozóktól elszakított gyermekekről és fiatalokról való gondoskodás valamennyi fázisában alkalmazni kell őket.

****Figyelem:** a valamennyi hivatkozás/utalás első említésekor megjelenő szöveg csak a kivonata vagy összefoglalása a releváns cikknek vagy szakasznak. Ez a kivonat, vagy összefoglalás, illetve a kapcsolat a szöveghez a III. sz. Függelékben is megtalálható a kiadvány végén, a referenciák között. Mindazoknak, akik a felnőtt hozzátartozóktól elszakított gyermekek jogainak érvényesítésén munkálkodva jogi vagy politikai dokumentumok cikkeire kívánnak támaszkodni, tanácsos a jogi dokumentumok teljes szövegét beidézni.**

1. A gyermek mindenképp felett álló érdeke

A gyermekkel kapcsolatos valamennyi intézkedés során a gyermek mindenképp felett álló érdeke jelenti az elsődleges szempontot.

- * CRC, 3. cikk (1): "... a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban."
- * ECRE (Gyermekek), 4. pont
- * ICCPR, 24 cikk (1): Minden gyermeknek joga van a család, a társadalom és az állam védelmére, hátrányos megkülönböztetés nélkül.
- * ICESCR, 10 cikk (3): Különleges, hátrányos megkülönböztetés nélküli intézkedéseket kell hozni a gyermek védelmére.
- * UNHCR Irányelvek, 1.5. pont
- * UNHCR Kézikönyv, 14. pont

2. A diszkrimináció tilalma

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek jogosult az adott ország állampolgárságával rendelkező, vagy ott jogszerűen tartózkodó gyermekével azonos bánásmódra. Elsősorban és legfőképpen gyermekként kell őt kezelni. A hatósági (menedékjogi ill. idegenrendészeti) eljárásban betöltött jogi státusz jelentősége másodlagos.

- * CRC, 2. cikk: Az egyezményben lefektetett jogokat minden gyermek esetében alkalmazni kell, a szülők vagy a gyermek faja, színe, neme, nyelve, vallása, politikai vagy egyéb véleménye, nemzeti, etnikai vagy társadalmi hovatartozása, vagyoni helyzete, cselekvőképessége, születési vagy egyéb helyzete szerinti különbségtétel nélkül.
- * CRC, 22 cikk (1): A felnőtt hozzátartozóitól elszakított menekült és menedékkérő gyermekek joga van védelemre és támogatásra, hogy a gyermekjogi egyezményben illetve más nemzetközi emberi jogi vagy humanitárius jogi egyezményben biztosított jogait gyakorolhassa.
- * CEDAW: Az egyezmény a nők és a lányok elleni diszkrimináció valamennyi formájának kiküszöbölését szolgáló intézkedéseket rögzít.
- * CERD: Az egyezmény a faji diszkrimináció kiküszöbölésére irányuló átfogó intézkedéseket tartalmaz.
- * ECHR, 14. cikk: Ezen egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, így nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet,

születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

* ECRE (Gyermekek), 5-7. pont

* ICCPR, 24 cikk (1)

* ICESCR, 10 cikk (3)

* ICRMW, 18 cikk (1): A migráns munkások és családtagjaik jogosultak arra a bíróság előtti egyenlőségre az állam saját állampolgáraival.

* Emberkereskedelemtől szóló Jegyzőkönyv, 14 (2) cikk: Minden intézkedést oly módon kell értelmezni és alkalmazni, hogy azok ne eredményezzenek hátrányos megkülönböztetést egyesekre nézve azért, mert ők emberkereskedelem áldozatai.

* Embercsempészetéről szóló Jegyzőkönyv, 19 (2) cikk: Minden intézkedést oly módon kell értelmezni és alkalmazni, hogy azok ne eredményezzenek hátrányos megkülönböztetést egyesekre nézve azért, mert ők a Jegyzőkönyv 6. cikkében meghatározott magatartás áldozatai.

3. A részvétel joga

Az őt érintő döntések meghozatala során meg kell ismerni, és figyelembe kell venni a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek véleményét és kívánságait. Életkorának és értelmi szintjének megfelelő részvételét elősegítő szabályokat kell alkotni.

* CRC, 12. cikk: A gyermek véleményét életkorának és értelmi szintjének megfelelően figyelembe kell venni. Az őt érintő eljárásokban a gyermeknek biztosítani kell a személyes meghallgatást.

* ECRE (Gyermekek): 25-26. pont

* UNHCR-AP, III. rész, 6 (2) pont: Az államok, az UNHCR és partnerei olyan szabályokat alkossanak, amelyek biztosítják a gyermekek méltányos részvételét valamennyi, a menekültek életét érintő döntés meghozatalában és e döntések végrehajtásában egyaránt.

* UNHCR Irányelvek: 5.14-5.15 pont

* UNHCR Kézikönyv: 41. pont

4. A kulturális identitás tiszteletben tartása

Elengedhetetlen, hogy a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek megőrizhesse anyanyelvét és kapcsolatát kultúrájával, vallásával. A gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatásügyi ellátásnak az ő egyéni kulturális igényeihez kell igazodnia. Gondoskodni kell azon kulturális hagyományok háttérbe szorításáról, amelyek károsak vagy hátrányosak a gyermekre nézve. A kultúra és nyelv megőrzése a gyermek hazájába történő visszatérése szempontjából is fontos.

* CRC, 8. cikk: A gyermeknek joga van önazonossága megőrzésére, ill. önazonossága kulcsfontosságú elemeinek helyreállítására.

* CRC, 24. cikk: A gyermeknek joga van a lehető legjobb egészségi állapothoz, valamint orvosi és gyógyító-ellátáshoz.

* CRC, 30. cikk: Az etnikai, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó gyermeknek joga van saját kultúrájának és vallásának gyakorlásához, valamint az anyanyelvhasználathoz.

* ECRE (Gyermekek), 39. pont

* ICCPR, 27. cikk: Olyan államokban, ahol nemzeti, vallási és nyelvi kisebbségek élnek, az ilyen kisebbséghez tartozó személyektől nem lehet megtagadni azt a jogot, hogy saját vallásukat kinyilvánítsák és gyakorolják, vagy, hogy saját nyelvüket használják.

* ICRMW, 12. cikk (1): A migráns munkásoknak és családtagjaiknak joga van a gondolat-, lelkiismereti- és vallásszabadság gyakorlásához.

* ICRMW, 31. cikk: Az államok kötelesek biztosítani a migráns munkások és családtagjaik kulturális identitásának tiszteletben tartását, és nem akadályozni őket kulturális kapcsolataik fenntartásában származási országukkal.

5. Tolmácsolás

Megfelelő, a gyermek által választott nyelvet beszélő tolmácsot kell biztosítani a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek meghallgatása során, valamint a szolgáltatásokhoz és a jogi eljárásokhoz való hozzáférése biztosítása érdekében.

* CRC, 12. cikk

* CRC, 13. cikk: A gyermeknek joga van a véleménynyilvánítás szabadságára, s arra, hogy tájékoztatást kérjen, kapjon és terjesszen.

* ICCPR, 19. cikk: Mindenkinek joga van az akadálytalan, szabad véleménynyilvánításra. Mindenkinek joga van a szabad megnyilatkozásra.

* UNHCR Irányelvek, 5.13 pont

6. Bizalmas adatkezelés

Figyelmet kell fordítani arra, hogy olyan adat ne kerüljön nyilvánosságra felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekről, amely veszélyeztetheti a gyermek családtagjait a származási országban. A szenzitív adatok más szervezetekhez vagy magánszemélyekhez való továbbítását megelőzően be kell szerezni a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek engedélyét, a gyermek életkorának megfelelő módon. Az adatokat csak arra a célra szabad felhasználni, amelyre azokat kérték ill. adták.

* CRC, 16. cikk: A gyermeknek joga van védelemre a magán- és családi élettel, levelezéssel és otthonával kapcsolatos önkényes vagy jogellenes beavatkozástól.

* ECHR, 8. cikk: Mindenkinek joga van arra, hogy tiszteletben tartsák magán- és családi életét, lakását és levelezését.

* EU Állásfoglalás 3. cikk (1): A kiskorú személyazonosságára és helyzetére vonatkozó információkat különféleképpen lehet beszerezni, elsősorban a kiskorú életkorának megfelelő módon minél korábban lefolytatott meghallgatás során. A kiskorú és családtagjai védelme érdekében az információ kérése, rögzítése, továbbítása és tárolása során különös gondossággal és az adatvédelmi szabályok betartásával kell eljárni.

* ICCPR, 17. cikk: Senki sem vethető alá a magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy jogellenes beavatkozásnak, sem pedig a becsülete és jó hírneve elleni jogellenes támadásnak.

* ICRMW, 14. cikk: A migráns munkások vagy családtagjaik nem vethetők alá a magánéletükkel, családjukkal, lakásukkal, levelezésükkel vagy a kommunikáció egyéb módjával kapcsolatban önkényes vagy jogellenes beavatkozásnak.

* UNHCR Irányelvek, 5.16. és 5.17 pont

7. Tájékoztatás:

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket könnyen hozzáférhető információval kell ellátni az őt megillető jogokról és a rendelkezésére álló ellátásokról/szolgáltatásokról, a menekült elismerési eljárásról, családtagjai felkutatásáról és a származási országában fennálló helyzetről.

* CRC, 13. cikk

* CRC, 17. cikk: Az államok feladata annak biztosítása, hogy a gyermek széles körű, nemzeti és nemzetközi forrásból táplálkozó információkhoz jusson.

* CRC, 22. cikk (2): Az államok a megítélésük szerinti legalkalmasabb módon működjenek együtt az ENSZ, a nemzetközi és hazai civil szervezetek családtagok felkutatására tett erőfeszítéseiben.

* ECRE (Gyermekek), 31. pont

* ICRMW, 31. cikk (1) b): A migráns munkásoknak és családtagjaiknak joga van a befogadásuk feltételeiről, jogaikról és kötelezettségeikről történő tájékoztatáshoz.

8. Szervezetek közötti együttműködés

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek ellátásával foglalkozó szervezetek, kormányhivatalok és szakemberek együttműködve biztosítsák a gyermekek jólétének és jogainak védelmét és széles körű érvényesülését. Átfogó – holisztikus – megközelítés szükséges a hozzátartozóitól elszakított gyermekek sokrétű szükségleteinek kielégítése terén.

* CRC, 22. cikk (2)

* EU Állásfoglalás, 5. cikk (3) c) és d): A hatóságok – a kiskorú visszaküldése céljából – működjenek együtt nemzetközi szervezetekkel, például az UNHCR-rel és az UNICEF-fel, illetve szükség esetén nem kormányzati szervezetekkel, hogy biztosítsák a befogadó és ellátó intézmények hozzáférhetőségét abban az országban, amelybe a kiskorút visszaküldik.

* UNHCR Irányelvek, 12. pont

9. A munkatársak képzése

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekekkel foglalkozóknak megfelelő képzést kell kapniuk az ilyen gyermekek szükségleteiről/igényeiről. A határőrség, az idegenrendészet és a bevándorlási hivatal munkatársait képezni kell gyermek-barát meghallgatási technikák terén.

* CRC, 3. cikk (3): Az államok gondoskodnak arról, hogy a gyermekvédelemmel ill. -ellátással foglalkozó intézmények és szolgálatok megfeleljenek a vonatkozó szabályoknak, többek között rendelkezzenek a feladatok elvégzésére alkalmas munkatársakkal és megfelelő ellenőrző-mechanizmussal.

* ET Ajánlás a Tisztviselők Képzéséről, 3. és 4. pont

* EU Dir. (Befogadás), 19. cikk (4): A kísérő nélküli kiskorúakkal foglalkozó munkatársak kapjanak megfelelő képzést és a munkájuk során tudomásukra jutott információ tekintetében a nemzeti jogban meghatározott titoktartási kötelezettség terhelve őket.

* EU Állásfoglalás 4. cikk (5): A meghallgatást megfelelő gyakorlattal vagy képzettséggel rendelkező munkatársak hajtsák végre. A kísérő nélküli kiskorúakat meghallgató munkatársak szakirányú képzésének fontosságát kellőképpen el kell ismerni.

* UNHCR Irányelvek, 11. pont

10. Tartósság

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekkel kapcsolatos döntések a lehető legteljesebb mértékben a gyermek hosszú távú, mindenek fölött álló érdekén és jólétén alapuljanak.

* CRC, 3. cikk (1)

* CRC, 22. cikk (1)

* CRC, 22. cikk (2)

* EU Állásfoglalás, 5. cikk: Amennyiben az érintett tagállam nem engedélyezi a kiskorú gyermek ott tartózkodásának meghosszabbítását, csak akkor küldheti őt vissza az átvételére kész származási vagy harmadik országba, ha ott megfelelő befogadás és ellátás biztosított.

* UNHCR Irányelvek, 9. pont

* Kézikönyv, 214. pont

11. Időbeliség

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekre vonatkozó valamennyi döntést a lehető legrövidebb időn belül kell meghozni, figyelemmel a gyermek időérzékelésére.

*CRC, 3. cikk (1)

*UNHCR Irányelvek, 8.1. és 8.5. pont

C. A PÉLDAÉRTÉKŰ GYAKORLAT

Ez a fejezet a gyermek megérkezése és a jövőjét érintő hosszú távú döntés meghozatala közötti időszakra vonatkozó példaértékű gyakorlatot ismerteti.

1. Hozzáférés az állam területéhez

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított, védelmet kérő gyermeknek az országba történő belépését soha nem szabad megtagadni, visszairányítása tilos. Nem szabad őt idegenrendészeti okból fogva tartani ill. ilyen okból a belépéskor részletes meghallgatásnak alávetni. (Lásd C. 6 pontot a gyám, eseti gondnok ill. tanácsadó kirendeléséről)

* CRC, 6. cikk (1): Minden gyermek alapvető joga az élethez való jog.

* CRC, 37. cikk (b): A gyermeket nem szabad önkényesen vagy jogellenesen megfosztani szabadságától; a fogva tartás csak végső eszközként alkalmazható, ilyen esetben a szabadságától megfosztott gyermeket el kell különíteni a felnőttektől.

* 1951. évi Menekült Egyezmény:

31. cikk: Az államok nem büntetik a területükön jogellenesen tartózkodókat ill. oda ily módon belépőket, amennyiben azok olyan területről érkeznek, ahol az 1. cikk értelmében üldözésnek voltak kitéve.

33. cikk: Az államok nem küldhetnek vissza menekültet olyan országba, ahol élete vagy személyes biztonsága veszélynek van kitéve.

* CAT, 3. cikk: Egyetlen állam sem küld vissza senkit olyan országba, ahol az kínzás veszélyének van kitéve.

* Dublin II Egyezmény, 3. cikk (1): A tagállamok megvizsgálják bármely harmadik ország állampolgárának menedékkérelmét, ha azt a határon vagy országuk területén nyújtja be.

* ECHR, 2. cikk (1): A törvény védi az élethez való jogot.

* ECHR, 3. cikk: Senkit sem lehet kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

* ECRE (Gyermekek), 14. és 15. pontok

* EU Hat. (Minimum), 1. cikk: Az eljárásnak teljes összhangban kell állnia az 1951 évi Menekültügyi Egyezmény 1. cikkében foglalt menekült definícióval, valamint a „non-refoulement” 33. cikkben foglalt elvével.

* ICCPR, 6. cikk (1): Minden emberi lénynek alapvető joga van az életre; e jogot a törvény védi. Senkit sem szabad önkényesen megfosztani az életétől.

* UNHCR Irányelvek, 4.1. és 4.2. pontok

2. Az emberkereskedelem gyermekáldozatai

Európában súlyos problémát jelent a gyermekek és fiatalok kereskedelme prostituálásuk, gyermekpornográfia ill. más módon történő kizsákmányolás céljából. Az államoknak intézkedéseket kell életbe léptetniük e kereskedelem megelőzésére és megállítására: az emberkereskedelemre vonatkozó információk más államokkal történő megosztásával és a határőrség, valamint a bevándorlási hatóságok e probléma iránti figyelmének ébren tartásával. A gyermekeket mind az emberkereskedők, mind azok kizsákmányolják, akik a cél-országban szolgáltatásaikat használják.

A gyermekvédelem alapelveinek kell meghatározniuk a bevándorlási tisztviselők, a rendőrség, a szociális munkások és más, gyakorlati szakemberek emberkereskedelem gyermekáldozataival való bánásmódját, minden más megfontolást és prioritást megelőzve, így például a bevándorlási vagy bűnmegelőzési megfontolásokat is.

Meg kell hallgatni az emberkereskedelem gyermekáldozatainak véleményét és kívánságait, és azokat figyelembe kell venni az őket érintő döntések meghozatalakor, valamint rehabilitációjuk és készségeik fejlesztése során.

- * CRC, 34. cikk: Az államok megvédik a gyermeket a szexuális bántalmazástól és a kizsákmányolás bármely formájától.
- * CRC, 35. cikk: Az államok megtesznek minden lehetséges intézkedést a gyermekek bármely célú és formájú elrablásának, adásvételének és kereskedelmének megelőzése érdekében.
- * CRC, 36. cikk: Az államok megvédik a gyermeket a jólétre bármilyen szempontból káros kizsákmányolástól.
- * CRC 1. Jegyzőkönyv, 3. cikk: az államok büntetőjogi eszközökkel küzdenek a gyermekek szexuális célú kizsákmányolása és a gyermekkereskedelem minden formája ellen (szervkereskedelem, örökbefogadás, prostitúció, gyermekmunka).
- * CRC 1. Jegyzőkönyv, 8. cikk (1): az államok megfelelő intézkedéseket hoznak az emberkereskedelem és szexuális kizsákmányolás gyermekáldozatai mindenek fölött álló érdekének védelmére.
- * CEDAW, 6. cikk: a részes államok megfelelő, egyebek mellett jogi intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy elejét vegyék a nők és lányok szexuális kizsákmányolásának és kereskedelmének.
- * ECHR, 4. cikk: Senkit sem szabad rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani ill. kényszermunkára kényszeríteni.
- * ET Miniszterek 91
- * ET Miniszterek 2000
- * ET Fiatal Migránsok, 8. cikk
- * EU Tanács: Közös Cselekvés az emberi lényekkel való kereskedelem és a gyermekek szexuális kizsákmányolásának leküzdésére, 1997
- * EU Tanács: Brüsszeli Nyilatkozat az emberi lényekkel való kereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, 2003: 9., 12., 13. pont
- * ICCPR, 8. cikk: Senkit sem szabad rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani ill. kényszermunkára kényszeríteni.
- * ICESCR, 10. cikk (3): A gyermeket védeni kell a gazdasági, társadalmi kizsákmányolástól.
- * ILO C182, 3. cikk: A „gyermekmunka legrosszabb formái” meghatározás magában foglalja a gyermekek adás-vételét és kereskedelmét.
- * EBESZ
- * Emberkereskedelemről szóló jegyzőkönyv:

3. cikk (a): Emberkereskedelem: emberek toborzása, szállítása, átszállítása, rejtegetése, átvétele fenyegetéssel, vagy erőszak alkalmazása útján, vagy más kényszer alkalmazásával, elrablással, csalással, megtevesztéssel, hatalommal vagy más kiszolgáltatott helyzettel való visszaéléssel, továbbá fizetség vagy más juttatás nyújtása vagy elfogadása a célból, hogy egy másik személy felett felügyelettel bíró személy bejegyzését elnyerjék kizsákmányolás céljából. A kizsákmányolás fogalmába tartozik különösen mások prostituálásának kihasználása vagy a szexuális rabszolgaság más formája, a kényszermunka vagy kikényszerített szolgáltatás, a rabszolgaság vagy az ahhoz hasonló gyakorlat, a szolgaság vagy a szerveltávolítás.

3. cikk (c): Gyermek kizsákmányolási célú toborzása, szállítása, átadása, elrejtése és átvétele akkor is emberkereskedelemnek minősül, ha az nem a Jegyzőkönyv jelen cikkének (a) pontjában szereplő módon valósul meg.

6. cikk: Az államok segítséget és védelmet nyújtanak az emberkereskedelem áldozatainak.

7. cikk: Minden részes állam fontolóra veszi, hogy – megfelelő esetben – engedélyezze az emberkereskedelem áldozatainak ideiglenes vagy tartós tartózkodását saját területén.

9. cikk: Az államok intézkedéseket hoznak az emberkereskedelem megelőzése és az áldozatok védelme érdekében.

10. cikk: A(z idegen)rendészeti, bevándorlási és más hatóságok együttműködnek az emberkereskedelemre vonatkozó információcserében. Az államok biztosítják és fokozzák az érintett hatóságok képését.

14. cikk (2)

* Embercsempészetéről szóló jegyzőkönyv, 19. cikk

* ENSZ Irányelvek az emberi jogokról és az emberkereskedelemről, 8. irányelv.

* UNHCR – Védelmi Program, III. rész, 2 (2) pont: Az államok biztosítják, hogy a menedéjogi eljárás lehetőséget nyújtson az emberkereskedelem áldozatai, köztük nők és lányok egyéni kérelmének befogadására.

3. Hozzá tartozóitól elszakított migráns gyermekek

Egyes hozzátartozóitól elszakított gyermekek egyedül, migránsként utaznak és keresnek segítséget, hogy megszabaduljanak a szegénységtől, nyomortól és nélkülözéstől. A hatóságok látókörébe került hozzátartozóitól elszakított migráns gyermekeket nem szabad az országból eltávolítani a származási országukban uralkodó helyzet körütekintő vizsgálata nélkül. Lehetővé kell tenni számukra, hogy menedéjogi vagy tartózkodási kérelmet nyújthassanak be. Minden hozzátartozóitól elszakított gyermek számára biztosítani kell a hozzáférést a gyermekjóléti intézményekhez, oktatási és egészségügyi szolgáltatásokhoz.

* CRC, 2. cikk

* ET Fiatal Migránsok, 6. pont

* ICRMW: Az egyezmény rögzíti a migráns munkások és családtagjaik jogait.

* Embercsempészetéről szóló jegyzőkönyv, 19. cikk (2)

4. Azonosítás

Az országba történő beléptetéskor a határőrség/idegenrendészeti hatóság gondoskodjon olyan eljárásról, amely lehetővé teszi a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek azonosítását. Felnőtt kíséreléssel érkező gyermeknél meg kell állapítani, hogy milyen természetű a gyermek és a kísérő közötti kapcsolat. Miután számos, a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek lép be az országba anélkül, hogy ilyen minőségét felismernék, elengedhetetlen, hogy a szervezetek és szakemberek megosszák egymással a rendelkezésükre álló információkat, így biztosítva az azonosítást és megfelelő védelem nyújtását.

Egyes gyermekek az országba történő belépést követően szakadnak el hozzátartozóiktól (pl. a család felbomlása vagy a gondviselő távozása miatt). A bevándorlási és menekültügyi hatóságnak biztosítania kell, hogy bármely, elszakadástól származó állapotváltozást megfelelően figyelembe vegyenek az eljárásban.

* CRC, 8. cikk

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (1)

* UNHCR Irányelvek, 5.1.-5.3. pontok és II. sz. Függelék

5. A család felkutatása és kapcsolattartás

A szülők és a család felkutatását a lehető legkorábban meg kell kezdeni, de csak abban az esetben és úgy, hogy az ne veszélyeztesse a gyermeket vagy a gyermek családtagjait a származási országban. A kutatás csak bizalmas/titkos körülmények között történhet. A felkutatásban résztvevő szervezetek és országok működjenek együtt az ENSZ intézményeivel, a Vöröskereszt Központi Kereső Szolgálatának Nemzetközi Bizottságával és a Nemzetközi Szociális Szolgálattal (ISS). A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket megfelelően kell tájékoztatni, véleményét ki kell kérni, és azt figyelembe kell venni az eljárás során. A gyermek jólétéért felelős személyek megfelelő módon segítsék elő a gyermek és a család közötti rendszeres kapcsolattartást.

* CRC, 9. cikk (3): A szüleitől elszakított gyermek jogosult a szüleivel való kapcsolattartásra.

* CRC, 10. cikk (1): A családdegyesítési kérelmekkel „pozitív szellemben, humánusan és kellő gondossággal” kell foglalkozni.

* CRC, 10. cikk (2): Az olyan gyermeknek, akinek szülei más országban tartózkodnak, joga van a szüleivel való rendszeres kapcsolattartásra.

* CRC, 22. cikk (2)

* ECHR, 8. cikk

* ECRE (Gyermekek), 32. pont

* EU Dir. (Befogadás), 19. cikk (3): A tagállamok, a felügyelet nélküli kiskorúak védelme során törekednek arra, hogy a lehető leghamarabb felkutassák családtagjaikat. Azokban az esetekben, ha a kiskorú illetve közeli rokonai életét vagy testi épségét veszély fenyegetheti, a biztonságuk kockázatásának elkerülése érdekében gondoskodni kell annak biztosításáról, hogy az e személyekre vonatkozó információk beszerzése, feldolgozása és továbbítása bizalmas keretek között történjen.

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (3): Az újraegyesítés céljából a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy a lehető leggyorsabban kutassák fel a kísérő nélküli kiskorú családtagjait, vagy hogy a családtagok tartózkodási helyét azonosítsák, függetlenül azok jogi státuszától és

anélkül, hogy bármely tartózkodási engedély iránti kérelem érdemét előzetesen megítélnék. A kísérő nélküli kiskorúakat ösztönözni és támogatni kell abban, hogy kapcsolatba lépjenek a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával, a nemzeti Vöröskereszt szervezetekkel vagy más szervezetekkel családtagjaik felkutatása céljából. Mind a kiskorú, mind a családtagjai védelmében a titoktartást szigorúan tiszteletben kell tartani.

* ICCPR, 23. cikk (1): A család jogosult az állam védelmére.

* ICRMW, 44. cikk (1): Az államok intézkedéseket tesznek a migráns munkások családi egységének védelmében.

* UNHCR Irányelvek, 5. 17. pont

* UNHCR Kézikönyv, 218. pont

6. Gyám/gondnok/tanácsadó kirendelése

Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek számára, ilyenként történt azonosítását követően haladéktalanul rendeljenek ki gyámot, aki hosszú távon a gyermek tanácsadója és védelmezője lesz. A kirendelt személy jogállásától függetlenül (törvényes vagy jogi képviselő, civil szervezet munkatársa stb) lássa el az alábbi feladatokat:

- biztosítsa, hogy minden döntést a gyermek mindenek felett álló érdekének szem előtt tartásával hoznak meg,

- biztosítsa, hogy a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek megfelelő gondoskodásban, elhelyezésben, oktatásban, nyelvi segítségben és egészségügyi ellátásban részesüljön,

- biztosítsa, hogy a menedékjogi ill. idegenrendészeti eljárásban megfelelő jogi képviselőhöz jusson,

- adjon tanácsot ill. konzultáljon a gyermekkel,

- járuljon hozzá a gyermek mindenek fölött álló érdekeit szolgáló, hosszú távú megoldás kidolgozásához,

- létesítsen kapcsolatot a gyermek és azon szervezetek között, amelyek szolgáltatást nyújthatnak a gyermek számára,

- szükség esetén képviselje a gyermek érdekeit,

- tárja fel a család felkutatásának és egyesítésének lehetőségét,

- segítse a gyermeket a családjával történő kapcsolattartásban.

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek védelmét biztosítandó, a gyámot a hatóság értesítését követő 1 hónapon belül rendeljék ki.

A fenti feladatokat ellátó személyt lehetőség szerint az idevágó, különleges ismeretet kívánó szakemberek közül kell kiválasztani. Ahhoz azonban, hogy eredményesen működjön, megfelelő gyermekvédelmi gyakorlattal kell rendelkeznie, és meg kell értenie a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek sajátos kulturális szükségleteit. Képzésben, szakmai támogatásban kell részesülnie, a rendőrségnek pedig el kell végeznie biztonsági ellenőrzését.

* CRC, 12. cikk

* CRC, 18. cikk (2): Az államok nyújtsanak segítséget a gyám/gondnok gyermeknevelési feladatainak ellátásához.

* CRC, 20. cikk (1): A családjától megfosztott gyermeknek joga van különleges védelemre és segítségre.

* CRC, 20. cikk (3): A családjától megfosztott gyermeknek nyújtott gondoskodás legyen figyelemmel a gyermek etnikai, vallási, kulturális és nyelvi hátterére.

* ET Fiatal Migránsok, 4. pont vi.

* ECRE (Gyermekek), 16-18. pontok

* EU Dir. (Befogadás), 19 (1) cikk: A tagállamok haladéktalanul intézkednek a kísérő nélküli kiskorú szükséges képviselőtől törvényes gyám/gondnok, gyermekvédelmi vagy -

jóléti civil szervezet által nyújtott képviselet vagy más, megfelelő képviselet révén. A kompetens hatóság rendszeres ellenőrzés végez.

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (4-5): A tagállamok haladéktalanul gyámgot, gyermekvédelmi és -jóléti civil szervezet képviseletét vagy más, megfelelő képviseletet biztosítanak a kísérelő nélküli kiskorú számára. A gyám/gondnok biztosítja a kiskorú szükségleteinek (például jogi, szociális, orvosi és pszichológiai) megfelelő kielégítését.

* Hágai Egyezmény, 1993

* Hágai Egyezmény, 1996, 3. cikk: A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam intézkedéseket hozhat a gyermek védelme érdekében, ideértve a gyámki rendelést vagy hasonló intézmények alkalmazását.

* Hágai Egyezmény, 1996, 6. cikk: Az Egyezmény arra a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekre alkalmazandó, aki menekült vagy a saját hazájában történő zavargások miatt külföldre kényszerült.

* UNHCR Irányelvek, 5.7. pont

* UNHCR Kézikönyv, 214. pont

* UNHCR-AP, III. rész, 1 (9) pont: Az államok, az UNHCR, a nem-kormányzati szervezetek és egyéb partnerek tevékenysége irányuljon a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek szükségleteire, beleértve nevelőcsaládokhoz történő ideiglenes kihelyezésüket, állami vagy nem-állami gyám/gondnok kirendelését, és ezen intézkedések folyamatos ellenőrzését.

7. Nyilvántartásba vétel és dokumentáció

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek hosszú távú érdekeinek védelméhez elengedhetetlen nyilvántartásba vétele és a megfelelő dokumentáció. Ezt „kettős nyomvonal”-on folytatott meghallgatási eljárás során kell végrehajtani:

A bevándorlási és a határőrségi hatóságok munkatársai által lefolytatott meghallgatások a gyermek alapvető azonosító adatainak összegyűjtésére korlátozódnak. A bevándorlási hatóságok által folytatott meghallgatásokat mindig jogi képviselő, gyám vagy más, meghatalmazott személy jelenlétében kell lefolytatni.

A gyermek szociális hátterének teljes körű feltárását (Lásd az 1. sz. függelék) a gyermekjóléti hatóság vagy más, a gyermek gondozására kijelölt szervezet végezze el. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek meghallgatásában résztvevő valamennyi személy rendelkezzen idevágó szakképzettséggel és szaktudással.

* CRC, 8. cikk

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (1)

* UNHCR Irányelvek, 5.6. és 5.8.-5.10. pontok

8. Az életkor meghatározása

Az életkor meghatározása fizikai, fejlődési, pszichikai és kulturális tényezőket foglal magában. Amennyiben az életkor meghatározása szükségesnek tűnik, az eljárást olyan független szakértőnek kell lefolytatnia, aki rendelkezik megfelelő szaktudással és a gyermek etnikai ill. kulturális közegének megfelelő ismeretekkel. A vizsgálat soha ne történjen kényszerrel ill. a gyermek kultúrkörében elfogadhatatlan módon. Különös gondot kell fordítani arra, hogy az eljárás nemi szempontból megfelelő legyen.

Kétség esetén a magát 18 év alattinak valló személyt ellenkező bizonyításig ilyennek kell tekinteni. Fontos tudni, hogy az életkor meghatározása nem egzakt tudomány, jelentős a hibalehetőség, így az eredmény megítélésekor széles körű méltányosság alkalmazásának van helye. Az életkor meghatározásakor kétség esetén a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek javára kell dönten.

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 31. cikk: Nem szabad az országba jogellenesen belépő menedékkérőt büntetni, ha meg tudja indokolni, hogy jó oka volt a jogellenes belépésre.

* ECRE (Gyermekek), 9. pont

* EU Állásfoglalás, 4. cikk (3): Az életkor meghatározásnak objektívnak kell lennie. A tagállamok ennek érdekében szakképzett egészségügyi személyzet által végrehajtott egészségügyi vizsgálatot alkalmazhatnak a kiskorú, egy speciálisan kirendelt felnőtt képviselő vagy intézmény egyetértésével.

* UNHCR Irányelvek, 5.11. pont

* UNHCR Kézikönyv, 196-197. pontok

9. A fogva tartás tilalma

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket nem szabad idegenrendészeti okból fogva tartani, ideértve a határon, nemzetközi területen, büntetés-végrehajtási intézetben, rendőrségi vagy egyéb fogdán és a fiatalok fogva tartására szolgáló különleges intézményben való elhelyezést is.

* CRC, 37. cikk (a): A gyermeket nem szabad kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak alávetni.

* CRC, 37. cikk (b)

* ECHR, 3. cikk

* ECHR, 5. cikk: Mindenkinél joga van a szabadságra és a személyi biztonságra.

* ECRE (Gyermekek), 20. pont

* ENSZ Szabályok a szabadságuktól megfosztott fiatalok védelméről

* EU Állásfoglalás, 2. cikk (3): A befogadásukról vagy visszaküldésükről szóló döntésig a határon maradó kísérő nélküli kiskorúnak minden szükséges anyagi támogatást és gondoskodást meg kell kapnia.

* ICCPR, 7. cikk: Senki sem vethető alá kínzásnak vagy kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek.

* ICCPR, 9. cikk: Senki sem vethető alá önkényes letartóztatásnak vagy fogva tartásnak.

* ICRMW, 16 (4) cikk: A migráns munkások és családtagjaik nem vethetők alá sem egyénileg, sem pedig csoportosan önkényes letartóztatásnak vagy fogva tartásnak.

* UNHCR-AP, III. rész, 1(9) pont

* UNHCR Irányelvek, 7.6.-7.7. pontok

10. A részvétel joga

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek véleményét és kívánságait az őt érintő döntések meghozatala során meg kell ismerni és figyelembe kell venni. Intézkedéseket kell bevezetni a gyermek életkorának és értelmi szintjének megfelelő részvétel elősegítésére. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek joga van a személyes meghallgatásra vagy jogi képviselő/gondnok ill. gyám segítségével történő meghallgatásra. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket fel kell készíteni és bátorítani kell a gondozásával és a gyámsággal, az oktatással, egészségügyi szolgáltatásokkal, valamint a jogi képviselettel kapcsolatos véleményének, gondjainak és panaszainak elmondására.

* CRC, 12. cikk

* CRC, 25. cikk: A gondozási intézményben elhelyezett gyermeknek joga van arra, hogy körülményeit rendszeres időközönként felülvizsgálják.

* ECRE (Gyermekek), 25. és 26. pontok

* UNHCR-AP, III. rész, 6(2) pont

* UNHCR Irányelvek, 5.14. és 5.15. pontok

11. Átmeneti gondoskodás – egészségügyi ellátás, oktatás és képzés

11.1. Átmeneti gondoskodás

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek számára a megérkezését ill. az ilyenként történt azonosítását követő legrövidebb időn belül megfelelő elhelyezést kell biztosítani. A gyermekvédelemmel foglalkozó állami szakszolgálatok gondosan mérjék fel a szükségleteket és próbálják a gondoskodásban a változtatásokat a minimálisra szorítani. A gondozási formát rendszeresen felül kell vizsgálni. A testvéreket együtt kell elhelyezni, amennyiben ez szolgálja a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Amennyiben a gyermekek rokonokkal laknak, vagy náluk kerülnek elhelyezésre, vizsgálni kell, hogy a rokonok alkalmasak-e megfelelő gondoskodást biztosítani, és biztonsági ellenőrzésnek kell őket alávetni. A 16 év feletti, felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket nem szabad *de facto* felnőttként kezelni, és egyedül, felnőtt segítség nélkül kollégiumban, vagy befogadó állomáson elhelyezni.

Függetlenül attól, hogy állami gondozásba kerülnek, vagy az állami ellátáson kívül kerülnek elhelyezésre, a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekekről olyan szakembereknek kell gondoskodni, akik megértik a kulturális, nyelvi és vallási szükségleteiket, és a felnőtt hozzátartozóitól elszakított menedékkérő vagy migráns gyermekekre hatást gyakorló más tényezőket. A felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekekkel foglalkozó szakembereknek tudniuk kell, hogy a gyerekek joga van a magánélethez, valamint a gyámmal/gondnokkal és/vagy jogi képviselővel, ill. bármely más képviselőjükkel való zavartalan, bizalmas kapcsolattartásra.

A szociális munkások segítsék a gyermeket abban, hogy etnikai közösségével kapcsolatot építsen ki (amennyiben ilyen közösség létezik).

Az emberkereskedelem gyermekáldozatait, a velük kereskedőkkel szembeni védelem címén nem szabad idegenrendészeti őrizetben tartani. Alternatív biztonsági megoldásokat, például védett házakat kell kialakítani a gyermekjóléti hatóságokkal közösen.

A befogadó állomásokon dolgozó és a családokat látogató szociális munkások figyelmét garanciális okokból fel kell hívni a gyermekkereskedelemmel kapcsolatos problémákra/kérdésekre (prostitúció, a kizsákmányolás egyéb formái).

* CRC, 3. cikk (3) és 13. cikk

* CRC, 14. cikk: A gyermeknek joga van a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadságra.

* CRC, 15. cikk: A gyermeknek joga van az egyesülési szabadságra.

* CRC, 16. cikk

* CRC, 19. cikk: Az államok megfelelő intézkedések meghozatalával védelmezzék a gyermeket a fizikai és mentális erőszak minden formájától, a bántalmazástól, az elhanyagolástól, a visszaéléstől és a kizsákmányolástól.

* CRC, 20. cikk (1), 20. cikk (3) és 25. cikk:

* CRC, 26. cikk: A gyermeknek joga van a szociális biztonságra és a társadalombiztosítási ellátásokra.

* CRC, 27. cikk: A gyermeknek joga van a testi, mentális, spirituális, morális és társadalmi fejlettségének megfelelő életkörülményekhez.

* CRC, 30., 34., 35. és 36. cikk

* ECHR, 9. cikk: Mindenkinél joga van a gondolat-, a lelkiismereti és vallásszabadsághoz; ez a jog magában foglalja a vallás, a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind nyilvánosság

előtt, mind a magánéletben istentisztelet, oktatás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.

* ECHR, 10. cikk: Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokon tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.

* ECHR, 11. cikk: Mindenkinnek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához és a másokkal való egyesülés szabadságához.

* ECRE (Children), 12. és 19. pontok

* EU Dir. (Befogadás), 19. cikk (2): A testvéreket lehetőleg együtt kell elhelyezni, figyelembe véve az érintett kiskorú mindenek felett álló érdekét, életkorát és érettségét. Az elhelyezésben történő változtatásokat a minimumra kell szorítani.

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (2),(4), (5) és 4. cikk (4): A kísérő nélküli kiskorú, jogi státusztól függetlenül jogosult a szükséges védelemre és alapvető gondoskodásra összhangban a nemzeti joggal. A menedékjogi eljárás idejére a tagállamok általában felnőtt rokonaikkal együtt, vagy nevelő családoknál helyezik el a kísérő nélküli kiskorúakat, esetleg gyermekek ellátásra alkalmas befogadó állomásokon vagy más alkalmas szálláshelyen.

* ICCPR, 18. cikk (1): Mindenkinnek joga van a gondolat- lelkiismereti és vallásszabadsághoz.

* ICCPR, 19. cikk

* ICCPR, 21. cikk: Mindenkinnek joga van a gyülekezés szabadságához.

* ICCPR, 22. cikk: Mindenkinnek joga van a másokkal való egyesülés szabadságához.

* ICCPR, 24. cikk (1)

* ICESCR, 9. cikk: Az Egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy minden embernek joga van a szociális biztonsághoz, beleértve a társadalombiztosítást is.

* ICESCR, 11. cikk (1): Az Egyezségokmányban részes államok elismerik mindenkinnek a jogát ön maga és családja megfelelő életszínvonalára, ideértve a kellő táplálkozást, ruházkodást és lakást, valamint az életkörülmények folytonos javulását.

* UNHCR Irányelvek, 7.1-7.5. pontok

11.2. Egészségügyi ellátás

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek a befogadó állam gyermekkorú állampolgáraival azonos módon kell biztosítani az egészségügyi ellátást. Különleges figyelmet kell fordítani azon pszichés problémákból adódó szükségletekre, amelyeket a korábbi testi nélkülözés és betegségek, fogyatékosság és az elszenvedett trauma, veszteség és erőszak, faj- és idegengyűlölet okozott. Számos felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek felépüléséhez nélkülözhetetlen a közvetlen személyes tanácsadás.

* CRC, 23. cikk: A fogyatékos gyermeknek joga van különleges gondoskodásra és arra, hogy teljes és tisztességes életet éljen.

* CRC, 24. cikk

* CRC, 39. cikk: Az államok intézkedésekkel segítsék elő a gyermekkorú áldozatok testi és szellemi rehabilitációját és a társadalomba való újra-beilleszkedését.

* CAT, 14. cikk: A kínzás áldozatainak joguk van a jóvátételhez, kártalanításhoz és a rehabilitációhoz.

* ECRE (Gyermekek), 36. pont

* ECRE (Integráció), 120-133. pontok

* EU Dir. (Befogadás), 13. cikk (2): A tagállamok gondoskodnak a befogadásnak a kérelmezők egészségének megfelelő és alapszükségeit kielégítő életkörülményeket

biztosító anyagi feltételeiről. A tagállamok ezt az életszínvonalat biztosítják a speciális szükségletekkel élő emberek esetében is.

* EU Dir. (Befogadás), 17. cikk (1): A tagállamok tekintettel vannak a sérülékeny személyek egyedi helyzetére, például a kiskorúak és a kísérel nélküli kiskorúak speciális helyzetére.

* EU Dir. (Befogadás), 18. cikk (2): A kiskorúakat érintő rendelkezések végrehajtásakor a gyermek mindenek felett álló érdeke az elsődleges megfontolás.

* EU Állásfoglalás, 3. cikk (7): A kísérel nélküli kiskorúak részesüljenek megfelelő orvosi ellátásban. Az elhanyagolt, kizsákmányolást, visszaélést, kínzást, vagy bármely más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést, ill. fegyveres konfliktust elszenvedett gyermek számára speciális orvosi és más segítséget kell nyújtani.

* ICESCR, 12. cikk: Az Egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy mindenkinek joga van az elérhető legmagasabb színvonalú egészségügyi és pszichikai ellátáshoz.

* ICMRW, 28. cikk: A migráns munkások és családtagjaik jogosultak sürgősségi orvosi ellátásra.

* UNHCR Irányelvek, 7.9 -7.11. pontok

11.3. Oktatás, nyelv és képzés

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek ugyanazt az oktatást kell biztosítani, mint a befogadó állam tanköteles gyermekkorú állampolgárainak. Az iskolák rugalmas, pozitív hozzáállására van szükség a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek irányában, valamint nyelvi képzésük terén. Kulturális identitásuk megőrzése érdekében a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket anyanyelvi oktatásban is kell részesíteni. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított fiatalnak lehetővé kell tenni a szakmai képzésbe való bekapcsolódást. Az így szerzett tudás repatriálás esetén életlehetőségeiket gazdagítja.

* CRC, 28. cikk: A gyermeknek joga van az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásra. Az államok előmozdítják a középfokú oktatás különböző formáinak kialakítását, és ezeket minden gyermek számára megnyitják, hozzáférhetővé teszik. Az oktatással és a szakképzéssel kapcsolatos tanácsadást minden gyermek és fiatal számára hozzáférhetővé teszik.

* CRC, 29. cikk (1) c): Az oktatás célja többek között, hogy erősítse a gyermek kulturális identitása, nyelve és értékei iránti tiszteletet.

* CRC, 30. cikk

* CRC, 32. cikk: A gyermeket meg kell védeni a gazdasági kizsákmányolástól és a veszélyes munkától.

* CDE, 3. cikk: Az államok haladéktalanul intézkednek az oktatásban alkalmazott megkülönböztetés megszüntetésére és megelőzésére.

* CERD, 5. cikk, e) V.

* ET Fiatal Migránsok, 6. pont

* ECRE (Gyermekek), 37-39. pontok

* EU Dir. (Befogadás), 10. cikk (1): A tagállamok a kiskorú menedékkérőknek a befogadó tagállam állampolgáraihoz hasonló feltételekkel biztosítják a részvételt az oktatási rendszerben. A tagállamok nem vonhatják meg a kiskorútól a középfokú oktatást kizárólag azzal az indokkal, hogy a kiskorú elérte a nagykorúságot.

* EU Dir. (Befogadás), 10. cikk (2): Az oktatási rendszerhez való hozzáférés legfeljebb a kérelem benyújtásától számított három hónapig halasztható.

* EU Dir. (Befogadás), 10. cikk (3): Amennyiben a kiskorú speciális helyzete miatt nem tud az oktatási rendszerbe bekapcsolódni, a tagállam más oktatási lehetőségeket ajánlhat fel.

- * EU Állásfoglalás, 3. cikk (6): Amennyiben feltételezhető, hogy az iskoláskorú gyermek hosszabb ideig marad az országban, ugyanolyan feltételek mellett kell biztosítani a kiskorú általános oktatási intézményekben való részvételét, mint a saját állampolgárok számára.
- * Európai Szociális Charta, I. rész 7. cikk: A gyermekek és a fiatalok különleges védelemre jogosultak azon fizikai és morális veszélyekkel szemben, amelyeknek ki vannak téve.
- * Európai Szociális Charta, I. rész 9. cikk: Mindenkinek joga van a pályaválasztáshoz szükséges tájékozódás megfelelő lehetőségeihez.
- * ICESCR, 13. cikk (1): Az oktatás teszi lehetővé az emberek számára, hogy a szabad társadalom hatékony/eredményes résztvevői legyenek, elősegíti a megértést, a toleranciát és a barátságot minden nemzet és minden faji, etnikai vagy vallási csoport között.
- * ICRMW, 43 és 45. cikk : Az oktatási, pályaválasztási és szakképzési lehetőségek tekintetében a migráns munkások családtagjainak a befogadó ország állampolgáraival megegyező bánásmódban kell részesülniük
- * UDHR, 26. cikk: Mindenkinek joga van az oktatáshoz.
- * UNHCR-AP, III. rész, 6(2) pont: Az államok fordítsanak figyelmet a menekültek alap- és középfokú oktatására.
- * UNHCR Irányelvek, 7.12-7.14. pontok

12. Menedékjogi eljárás

12 (a) Életkortól független, ezért nem tagadható meg a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermektől és fiatalától a menedékjogi eljáráshoz való hozzáférés. A kérelmet a normál (tehát nem a rövidített!) eljárási szabályok szerint kell megvizsgálni és mentesíteni kell az olyan alternatív eljárási szabályok alól, mint például a „biztonságos harmadik ország (elfogadhatóság)”, a „nyilvánvalóan megalapozatlan kérelem (rövidített/gyorsított eljárás)” és a „biztonságos származási ország” fogalmának alkalmazása, ill. „felkelésben levő ország”-ból való érkezés esetén az eljárás-felfüggesztést el kell kerülni.

* CRC, 22. cikk

* 1951. évi Menekült Egyezmény: az 1. cikk nem tesz különbséget életkor szerint, bármely életkorú személy elismerhető menekültként.

* EU Tanács Határozat azon országokról, amelyekben általában nincs súlyos veszélye az üldözésnek, 1992

* EU Tanács Egységes Állásfoglalás a „menekült” definíció összehangolt alkalmazásáról, 1996

* EU Tanács Határozat a befogadó harmadik országok vonatkozásában felmerülő kérdések összehangolt megközelítéséről, 1992

* EU Tanács Határozat a nyilvánvalóan megalapozatlan menedékkérelmekről, 1992

* ECRE (Gyermekek), 22-23. pontok

* EU Állásfoglalás, 4. cikk (1): Minden kísérő nélküli kiskorúnak joga van menedéket kérni.

* EU Hat. (Minimum), 26-27. cikk: Rendelkezni kell arról, hogy a menedéket kérő kísérő nélküli kiskorúakat egyedileg kirendelt felnőtt vagy szervezet képviselje. A kísérő nélküli kiskorú meghallgatásán ez a felnőtt vagy az adott szervezet képviselője jelen lehet. A kísérő nélküli kiskorú által benyújtott kérelem vizsgálatakor a kérelmező értelmi fejlettségét és érettségét figyelembe kell venni.

* Jegyzőkönyv a menekültek helyzetéről, 1967

* UDHR, 14. cikk (1): „Minden személynek joga van az üldözés elől más országban menedéket keresni és a más ország nyújtotta menedéket élvezni.”

* UNHCR-AP, II. Rész, 6. pont: Az 1951. évi Menekültügyi Egyezményben részes államok felszólítják az államokat, hogy tegyenek intézkedéseket a menedék intézményének megerősítésére, és fordítsanak különös figyelmet a veszélyeztetett/sérülékeny csoportokra, köztük a nőkre és a gyermekekre.

* UNHCR Irányelvek, 4.1. pont

12 (b) A menekült eljárás során – ide értve a jogorvoslati és felülvizsgálati eljárásokat is – a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek jogi képviselést kell biztosítani annak érdekében, hogy a képviselő segítsen a gyermeknek a kérelem megfogalmazásában. A jogi képviselő nem járhat költséggel a gyermekre nézve. A jogi képviselő rendelkezzen gyermek kérelmező képviselőéhez szükséges tapasztalattal, legyen gyakorlott a menekültügyek vitelében és ismerje az üldözés gyermek-specifikus formáit.

* CRC, 12. cikk

* CRC, 22. cikk

* ECRE (Gyermekek), 24. pont

* UNHCR Irányelvek, 4.2. és 8.3. pontok

12.1. Eljárási minimum garanciák

12.1.1. Gyermek menedékjogi kérelméről olyan hatóság döntsön, amely jártas menedékjogi, menekültügyi és minden más, a gyermekek jogaira vonatkozó jogi eszköz alkalmazásában. Első fokú elutasítást követően biztosítani kell a jogorvoslat (fellebbezés/felülvizsgálat) jogát. A fellebbezés/felülvizsgálati kérelem benyújtására ésszerű határidőt kell biztosítani.

A gyermek kérelmezők kérelmét elsőbbség biztosításával vizsgálják és bírálják el, hogy elkerülhető legyen a gyermek hosszas várakoztatása.

* ECRE (Gyermekek), 22., 24. és 28. pontok

* EU Állásfoglalás, 4. cikk (2): Tekintettel a kiskorúak sajátos szükségleteire és kiszolgáltatott helyzetére, a tagállamok kezeljék sürgősséggel a gyermekkérelmek feldolgozását.

* EU Hat. (Minimum), 26-27. cikk

* UNHCR Irányelvek, 8.1, 8.2. és 8.5. pontok

12.1.2. Kívánatos, különösen fiatalabb, ill. fogyatékos vagy pszichés traumán átesett gyermekek esetében, hogy független szakértő mérje fel, meg tudja-e fogalmazni a gyermek az üldözéstől való megalapozott félelmét és küzd-e nehézséggel fájdalmas esemény felidézésekor vagy bizalmas információ feltárásakor.

* EU Hat. (Minimum), 27. cikk

* ECRE (Gyermekek), 27. pont

* UNHCR Kézikönyv, 214. pont

12.1.3. Ha szükséges a gyermek meghallgatása, azt gyermek-barát módon (szünetekkel, barátságos légkörben stb.), gyermekek meghallgatásában speciálisan képzett hivatalnok folytassa le.

A meghallgatáson mindig legyen jelen jogi képviselő, és a gyermek kívánsága szerinti bármely más, számára fontos felnőtt személy (szociális munkás, rokon, stb.).

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek számos, különféle módon tudnak beszámolni eseményekről. Ez történhet szóban, rajzban vagy írásban, független szakértővel folytatott beszélgetésről készült videó felvétel és videó-összeköttetésben megvalósított meghallgatás útján.

* CRC, 3. cikk (3)

* ET Ajánlás Repülőtérről, 10. ii.b. pont

* ECRE (Gyermekek), 26-27. pontok

* EU Állásfoglalás, 4. cikk (5)

* UNHCR Irányelvek, 4.2. és 8.4. pontok

12.2. A határozathozatal kritériumai kiskorú kérelme ügyében

12.2.1. A menekült definíció életkorra tekintet nélkül mindenre egyaránt vonatkozik. Amikor tartós megoldást keresünk, gondosan ügyeljünk a család egységének elve és a gyermek mindenkifelett álló érdeke, mint elsődleges megfontolások közti egyensúly megtartására. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek kérelmének elbírálásakor a hatóságok vegyék figyelembe az UNHCR Kézikönyvet, a Menekült Gyermek Védelméről és a Róluk való Gondoskodásról szóló Irányelveket, valamint az 1997. évi Irányelveket; különösen legyenek figyelemmel:

- a gyermek életkorára, mentális és egyéb fejlettségi szintjére,
- annak lehetőségére, hogy a gyermekek félelmeiket a felnőttektől eltérően fejezhetik ki,
- arra, hogy a gyermeknek minden valószínűség szerint korlátozott ismeretei vannak a hazájában uralkodó állapotokról,
- az üldözés gyermek-specifikus formáira, többek között, de nem kizárólag: a gyermekkatonák besorozására, a prostitúció céljából folytatott emberkereskedelemre, a szexuális kizsákmányolásra, a női nemi csonkításra és a kényszermunkára,
- a gyermek családjának helyzetére a származási országban és a szülők kívánságára, akik esetleg azért küldték el a gyermeket, hogy így védelmezzék meg,
- arra a tényre, hogy bizonyos ártó cselekmények felnőttek esetében alkalmazva zaklatásnak vagy diszkriminációnak minősülnek, gyermekekre esetében azonban üldözést valósíthatnak meg,
- ennél fogva gyermekek kérelmének vizsgálatakor nagyobb figyelmet szükséges fordítani az objektív tényezőkre és e tényezők alapján meghatározni, megalapozott lehet-e a gyermek félelme.

* CRC, 3., 12., 22., 32., 34., 35., 36. és 37. cikkek

* CRC, 38. cikk: Az államok biztosítják, hogy 15 év alatti gyermekek fegyveres konfliktusban közvetlenül nem vesznek részt.

* CRC 1. Jegyzőkönyv

* CRC 2. Jegyzőkönyv

* CAT, 1. cikk: a „kínzás” kifejezés minden olyan cselekményt jelent, amelyet szándékosan, éles testi vagy lelki fájdalom vagy szenvedés kiváltása céljából alkalmaznak valakivel szemben, hogy tőle, illetőleg harmadik személytől értesüléseket vagy vallomást csikarjanak ki, vagy hogy olyan cselekmény miatt büntessék, amelyet ő vagy harmadik személy követett el, illetőleg, amellyel őt vagy harmadik személyt gyanúsítanak, hogy megfélemlítsék vagy nyomást gyakoroljanak rá, illetőleg hogy harmadik személyt félemlítsenek meg, vagy hogy harmadik személyre gyakoroljanak nyomást, valamint bármilyen megkülönböztetési formára alapított más okból alkalmaznak, ha az ilyen fájdalmat vagy szenvedést közfeladatot ellátó személy vagy hivatalos minőségben eljáró bármely más személy vagy ilyen személy kifejezett vagy hallgatólagos ösztönzésére vagy ennek hozzájárulásával bárki más okozza.

* ECHR, 4. cikk (1) és 4. cikk (2) 2

* EU Állásfoglalás, 4. cikk (6): Kísérő nélküli kiskorú kérelmének vizsgálatakor vegyék figyelembe a kiskorú életkorát, érettségét és mentális fejlettségét, valamint azt a tényt, hogy korlátozott ismeretei lehetnek a származási országában uralkodó helyzetről/körülményekről.

* ICCPR, 8. cikk

* ICESCR, 10(3) cikk

* ILO, C182, 3. cikk

- * A nemzetközi fegyveres konfliktusok áldozatainak védelméről szóló 1949. évi genfi egyezmény I. kiegészítő jegyzőkönyve, 77. cikk (2): A konfliktusban résztvevők kötelesek minden lehetséges eszközzel biztosítani, hogy 14 év alatti gyermekek az ellenségeskedésben közvetlenül ne vegyenek részt.
- * A nem-nemzetközi fegyveres konfliktusok áldozatainak védelméről szóló 1949. évi genfi egyezmény II. kiegészítő jegyzőkönyve, 4. cikk (3): 15 év alatti gyermekek nem sorozhatók be a fegyveres erőkbe és nem vehetnek részt az ellenségeskedésben.
- * Emberkereskedelemről szóló jegyzőkönyv
- * RSICC, 8(2)(b)(xxv) és (e)(vii) cikk: 15 éves kor alatti gyermekek toborzása vagy besorozása nemzeti vagy más fegyveres erők vagy fegyveres csoportok soraiba, illetve háborús cselekményekben való aktív részvételre történő alkalmazása háborús bűntettnek minősül.
- * UNHCR-AP, III, 1(2) pont: Az államok és az UNHCR együttműködve biztosítsa, hogy a hatóságok figyelemmel legyenek a nemre és az életkorra, köztük azokra az üldözési formákra, amelyeknek sajátos nemi és életkori vonatkozásai vannak.
- * UNHCR Irányelvek, 8.6-8.10, 9.7 és 10.4 pontok
- * UNHCR Kézikönyv, 203. és 213-219 pontok
- * UNHCR: Menekült gyermekek: védelem és gondoskodás – Irányelvek, 1994, 8. és 9. fejezet

12.2.2 A menekült eljárás során nagykorúvá váló („túlkoros”), felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek továbbra is jogosult mindazokra a különleges eljárásokra, amelyekre a 18 éves kor alattiak. Az államok kerüljék a szükségtelen késedelmet, ami azzal járhat, hogy a gyermek az eljárás ideje alatt nagykorúvá válik.

- * ECRE (Gyermekek), 30. pont
- * UNHCR Irányelvek, 5.4 és 10.1 pontok

13. Tartós vagy hosszú távú megoldások

13.1. A befogadó vagy menedéket nyújtó országban maradás

A befogadó állam számos okból lehetővé teheti, hogy a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek az ország területén maradjon:

- menekültként ismeri el, mert védelemre szorul, vagy menedékjogot kap,
- *de facto* státuszt kap, ill. humanitárius okokból vagy méltányosságból kap engedélyt a maradásra, mert a származási országba való visszatérés nem biztonságos, pl. az ott folyó fegyveres konfliktus miatt; vagy azért, mert a szülőket nem lehet felkutatni és a származási országban nem maradt a gondoskodásra alkalmas személy; vagy egészségügyi okokból;
- emberkereskedelem áldozata, és nem biztonságos a származási országba való visszatérés;
- egyértelműen ezt kívánja a gyermek mindenek fölött álló érdeke.

* CRC, 3. cikk

* ECRE (Gyermekek), 42. pont

* EU Állásfoglalás, 5. cikk (2): Mindaddig, amíg a visszatérés nem lehetséges, a tagállamok tegyék lehetővé a kiskorú országuk területén maradását.

* Emberkereskedelemről szóló jegyzőkönyv, 7. cikk

* UNHCR: Menekült gyermekek: védelem és gondoskodás – Irányelvek, 1994

* UNHCR Irányelvek, 9.1. és 9.4. pont

13.2 Családegyesítés

Európai államban menedéket kérő, vagy ott más módon tartózkodó, felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek gyakran van(nak) családtagja(i) más európai országokban. Az európai államok aktívan és kezdeményezően segítsék elő a családegyesítést abban az országban, ahol a gyermek mindenek felett álló érdeke - a 13.6. pontban foglalt garanciák szerint - kívánja.

Az államok bármely, felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekkel kapcsolatos helyzetben mindig segítsék elő a családegyesítést abban az országban, amelyben a gyermek él, ha a gyermek mindenek felett álló érdeke ezt kívánja.

Amennyiben a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeknek van családtagja harmadik országban, és mind a kiskorú, mind pedig a családtag abban az országban szeretné a családegyesítést, a gyermekvédelmi hatóság körültekintően vizsgálja meg a családtag alkalmasságát a gyermekről való gondoskodásra.

* CRC, 10. cikk (1)

* ET Fiatalkorú Migránsok, 7. vii-ix pont

* Dublin II, 15. cikk (3): Amennyiben a menedékjogot kérő kísérő nélküli kiskorúnak másik tagállamban van(nak) rokona(i), aki(k) tud(nak) róla gondoskodni, a tagállam, ha ez lehetséges, egyesíti a kiskorút rokonával vagy rokonaival, kivéve azt az esetet, ha nem ez szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét.

* ECHR, 8. cikk (1)

* ECRE (Gyermekek), 35. pont

* ECRE (Integráció), 139. pont

* EU Dir. (Család) 10. cikk (3) a): Amennyiben menekült a kísérő nélküli kiskorú, a tagállamok belépési és tartózkodási engedélyt biztosítanak családegyesítés céljából az első fokú, egyenes-, felmenői rokonoknak.

- * EU Állásfoglalás, 5. cikk (3) a): Az illetékes hatóságok működjenek együtt a kísérő nélküli kiskorú és családtagjainak újra-egyesítésében akár a kiskorú származási országában, akár abban az országban, ahol az illető családtagok tartózkodnak.
- * EU Tanács Határozat a nemzeti családegyesítési politikák harmonizációjáról, 1993
- * ICCPR, 23. cikk (1)
- * ICRMW, 44. cikk (1)
- * UNHCR-AP, III. 1(2) pont: Az államok vezessenek be és/vagy erősítsék a nem- és életkor-specifikus garanciákat a menedékjogi eljárásokban, megfelelő súlyt helyezve a család egységének elvére.
- * UNHCR Irányelvek, 5.5, 10.5 és 10.11. pontok

13.3. Beilleszkedés/integráció

13.3.1. Amennyiben a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek maradása lehetővé válik, a gyermekjóléti szolgálatok gondosan mérjék fel a gyermek helyzetét (figyelembe véve életkorát, nemét, a gondozási előzményeket, mentális és testi egészségét, iskolázottságát és a család származási országbeli helyzetét). A gyermekkel konzultálva meg kell szervezni a közösségben történő hosszú távú elhelyezését, amely természetesen lehet az átmeneti gondoskodás meghosszabbítása. Általánosságban kívánatos, hogy a 15/16 éven aluli gyermeket a saját kultúrájához tartozó nevelő családnál helyezték el. Idősebb gyermekek számára előnyösebb lehet a kisebb csoportnak otthont adó környezet, melyben az ott lakók kulturális igényei iránt fogékony felnőttek dolgoznak.

A testvéreket általában együtt kell elhelyezni, kivéve, ha ennek ellenkezőjét kéri, vagy ha nem ez szolgálja az érintett gyermekek mindenek felett álló érdekét. Amennyiben több testvér lakik együtt, és a legidősebb vállalja a többiekért való felelősséget, őt különleges támogatásban és tanácsadásban kell részesíteni.

Azoknak a felnőtt hozzátartozóitól elszakított fiataloknak, akik „kiöregedtek” az ellátásból, „gondozás-utánkövető” programot kell felajánlani, így segítve őket a független élethez átvetető periódusban.

- * CRC, 13., 14., 15., 16., 19., 20., 25., 26. és 27. cikkek
- * 1951. évi Menekült Egyezmény, 21. cikk: Az elismert menekültek lakhatásának biztosításáról
- * 1951. évi Menekült Egyezmény, 23. cikk: Az elismert menekülteknek nyújtandó állami segélyekről
- * 1951. évi Menekült Egyezmény, 24. cikk: Az elismert menekültek munkavállalásáról és a társadalombiztosítási ellátásokról
- * ECRE (Gyermekek), 19. pont
- * EU Állásfoglalás, 4. cikk (7): Amint a kísérő nélküli kiskorú menekült státust vagy bármely más állandó tartózkodási engedélyt kap, szállásáról hosszú távon gondoskodni kell.
- * UNHCR Irányelvek, 10.2-10.3 és 10.6-10.9. pontok

13.3.2. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekek és fiatalok oktatáshoz, képzéshez, egészségügyi ellátáshoz és a 11.3 pontban foglaltak szerinti nyelvi támogatáshoz, valamint foglalkoztatáshoz való jogát a befogadó ország gyermekkorú állampolgáraival azonos módon, az ország törvényeinek megfelelően kell biztosítani.

Azokat a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekeket, akik humanitárius okok miatt vagy méltányosságból maradhatnak vagy más ideiglenes státust kaptak, amely 18 éves korukban megszűnik, nagykorúságuk elérése után nagylelkűen és veszélyeztetett helyzetükre figyelemmel kell kezelni. Lehetővé kell tenni számukra, hogy a befogadó országban maradjanak.

* CRC, 2., 3., 23., 24., 28., 29. cikk (1) c) és 30. cikkek

* CRC, 31. cikk: A részes államok elismerik a gyermeknek a pihenéshez és a szabadidő eltöltéséhez, a korának megfelelő játékhoz és szórakoztató tevékenységekhez való jogát, azt, hogy szabadon részt vehessen a kulturális és művészeti életben. A részes államok tiszteletben tartják és elősegítik a gyermek teljes mértékű részvételi jogát a kulturális és művészeti életben, és előmozdítják, az egyenlőség feltételeinek biztosítása mellett, a gyermek számára alkalmas szabadidő-intézmények, szórakoztató, művészeti és kulturális tevékenységek megszervezését.

* CRC, 39. cikk

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 22. cikk: Az elismert menekültek oktatáshoz való jogáról

* ECRE (Gyermekek), 36-41. pontok

* ECRE (Integráció), 103-107. pontok

* UNHCR Irányelvek, 10.10. pontok

13.4. Örökbefogadás

Az örökbefogadás rendkívül ritkán – ha egyáltalán - jelent megoldást a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek számára. Mielőtt a hatóság megvizsgálná, hogy az örökbefogadás lehetőségét vagy kívánatos-e, elengedhetetlen, hogy egy erre hivatott szervezet tüzetesen megvizsgálja a gyermek családjának származási országbeli körülményeit. A nemzetközi magánjoggal foglalkozó Hágai Konferencia ajánlása egyértelmű eljárási szabályokat fogalmaz meg.

* CRC, 21.cikk: Az államok közötti örökbefogadással kapcsolatos állami kötelezettségekről

* Hágai Egyezmény, 1993

* Ajánlás a Hágai Egyezmény (1993) menekült gyermekek és más kényszervándor gyermek esetében történő alkalmazásához, 1994

* UNHCR Irányelvek, 10.4 és 10.8. pontok

13.5. Identitás és állampolgárság

A felnőtt hozzátartozóitól elszakított hontalan gyermeket segíteni kell abban, hogy állampolgárságot szerezzen.

* CRC, 7. cikk (1): A gyermeknek joga van ahhoz, hogy állampolgárságot szerezzen.

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 27. és 28. cikk: Az államok személyazonosító és úti-okmányokat állítanak ki az elismert menekültek részére.

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 34. cikk: Az államok elősegítik a menekültek honosítását.

* ENSZ Egyezmény a hontalan személyek jogállásáról (1954), 32. cikk: Az államok elősegítik a hontalan személyek honosítását.

*CRS

* ICCPR, 24. cikk (3): Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy állampolgárságot szerezzen.

13.6 Visszatérés a származási országba

13.6.1. Ez meglehetősen komplex terület, és részletes útmutatás szükséges példaértékű gyakorlat megvalósításához. Felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermeket csak abban az esetben szabad visszaküldeni, ha ez a megoldás szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét. Minden más érvelés/indoklás, mint például az illegális migráció elleni harc, másodlagos jelentőségű megfontolás. A legjobb, ha mind a családgyejesítés, mind a visszatérés önkéntességen alapul. A gyermeket az eljárás minden szakaszában minden részletre kiterjedően tájékoztatni kell, ki kell kérni a véleményét, és azt figyelembe kell venni. A származási országtól távol töltött idő tartama és a gyermek életkora lényeges megfontolást igénylő tényező ebben a folyamatban.

* CRC, 3. cikk

* Emberkereskedelemtől szóló jegyzőkönyv, Definíció, 8. cikk: Az államok elősegítik az emberkereskedelem áldozatainak repatriálását.

* UNHCR: Menekült gyermekek: védelem és gondoskodás – Irányelvek, 1994, 131-135. pontok

* UNHCR Irányelvek, 9.4 és 10-12. pontok

13.6.2. A felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermek származási országába történő visszatérését megelőzően az alábbi feltételeknek/körülményeknek kell teljesülniük:

– körültekintő felmérés készült arról, hogy biztonságos-e a gyermek visszatérése a származási országába, figyelemmel az üldözés, a fegyveres konfliktusba kerülés, az erőszak és a zaklatás, valamint a kizsákmányolás veszélyére;

– a gyermek befogadó országbeli gondviselője, gyámja/gondnoka egyetért azzal, hogy a visszatérés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja;

– körültekintő felmérés készült a gyermek származási országbeli családi helyzetéről. Elengedhetetlen annak feltérképezése, hogy a család (szülők vagy egyéb családtagok) képes(ek)-e megfelelő gondoskodást nyújtani;

– körültekintő felmérés készült az élelmiszerhez, lakáshoz, egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz, szakképzéshez és munkaalkalomhoz jutás lehetőségeiről a származási országban;

– a vizsgálatot független szakértő szervezet végezte (amely nem azonos a gyermek menedékjogi vagy egyéb kérelmét elbíráló testülettel vagy személlyel); a vizsgálat tárgyilagos és politikamentes, amely minden esetben a gyermek mindenek fölött álló érdekét tartja szem előtt;

– a gyermek szülei, rokonai, más felnőtt gondozó vagy állami gyermekjóléti szolgálat vállalja, hogy a gyermek származási országba történő visszatérését követően azonnali és hosszú távú gondoskodást nyújt neki. A család véleményét a gyermek visszatérésével kapcsolatban ki kell kérni, és figyelembe kell venni;

– a gyermeket az eljárás minden szakaszában teljes körűen tájékoztatják és megfelelő támogatásban, valamint tanácsadásban részesítik, és a gyermek visszatéréssel kapcsolatos véleményét életkorának és érettségének megfelelően figyelembe veszik;

– a visszatérést megelőzően kapcsolatot hoznak létre a gyermek és családja között;

– a visszatérés során megfelelő kíséretet biztosítanak a gyermeknek;

– a visszatérést követően a gyermek helyzetét a kompetens hatóság vagy szervezet ténylegesen figyelemmel kíséri.

Emberkereskedelem gyermekáldozatait soha nem szabad visszaküldeni a származási országukba családi viszonyaik, ill. a megtorlás vagy az emberkereskedelem ismételt veszélyének előzetes,

minden részletre kiterjedő vizsgálata nélkül. Ily módon lehet csak biztosítani, hogy a gyermek biztonságos környezetbe térjen vissza.

Azokat a felnőtt hozzátartozóitól elszakított gyermekeket, akik kiskorúként érkeztek, de már elérték a 18 éves kort, és nem jogosultak tovább a befogadó országban maradni, veszélyeztetettként kell kezelni, és vizsgálni kell, milyen feltételek megléte szükséges az eredményes újra-integrálásukhoz a származási országban.

* CRC, 3. cikk

* CRC, 5. cikk: Az államok tiszteletben tartják a szülők vagy adott esetben a tágabb család azon jogát és kötelességét, hogy megfelelő iránymutatást és tanácsokat adjanak a gyermeknek.

* CRC, 6., 12., 19., 20., 24., 27., 28., 34., 35., 36., 37. cikk (a), 38. és 39. cikkek

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 32. cikk (1): Az államok nem utasítják ki a területükön jogszerűen tartózkodó menekültet.

* 1951. évi Menekült Egyezmény, 33. cikk

* CAT, 3. cikk

* ECRE (Gyermekek), 33. és 42. pontok

* ET Ajánlás Kiutasításról, 13.v.h. pont: a kísérő nélküli kiskorúakkal életkoruknak megfelelően kell bánni; a kiskorúak bíróságának haladéktalanul intézkednie kell; lehetőséget kell biztosítani a kiskorú számára a független jogi tanácsadásra és képviselőre.

* ET Fiatal Migránsok, 7. x. pont

* EU Állásfoglalás, 5. cikk

* UNHCR-AP, III. 2(7) pont: Az államok a releváns nem kormányzati szervezetekkel konzultálva dolgozzanak ki stratégiát a nemzetközi védelemre nem szoruló személyek humánus módon, túlzott erőszaktól mentesen történő visszaküldésének és visszaadásának előmozdítására, teljes tiszteletben tartva emberi jogait és emberi méltóságukat, és a gyermekek esetében megfelelően szem előtt tartva mindenek felett álló érdekeiket.

* UNHCR Irányelvek, 9.4, 9.5, 10.5, 10.12-10.14. pontok

I. SZ. FÜGGELÉK

A SZOCIÁLIS HÁTTER ÉS ELŐZMÉNYEK

A C7. ponthoz: A gyermek gondozását ellátó szervezetnek az alábbi információkat kell összegyűjtenie:

1. A családra vonatkozó információk (a származási országban és máshol)
2. A gyermek életében fontos szerepet játszó, nem a családhoz tartozó személyekre vonatkozó információk
3. A gyermek megtalálásának/azonosításának körülményei
4. A gyermek családjától való elszakadására vonatkozó információk
5. A gyermek életének a családtól való elszakadást megelőző és azt követő szakaszára vonatkozó információk
6. A gyermek fizikai állapota, egészsége és kórtörténete
7. Iskolázottsága (formális és informális)
8. Jelenlegi gondozási helyzete
9. A gyermek jövőjére vonatkozó kívánságai és tervei
10. A gyermek értelmi és érzelmi fejlődésének, valamint érettségének előzetes felmérése
11. A gyermek életkorának meghatározása
(UNHCR Irányelvek, 5.9 pont)

II. SZ. FÜGGELÉK

NEMZETKÖZI ÉS REGIONÁLIS JOGSZABÁLYOK, POLITIKA ÉS IRÁNYELVEK

1. Nemzetközi jogi dokumentumok a gyermek jogairól és védelméről

- Egyezmény a kiskorúak védelméről, 1961
- Egyezmény a nemzetközi gyermekrablás polgári jogi aspektusairól, 1980
- A nemzetközi magánjogról szóló hágai konferencia
- Hágai egyezmény a szülői felelősség és a gyermekvédelmi intézkedések vonatkozásában fennálló joghatóságról, az alkalmazandó jogról, végrehajtásról és együttműködésről, 1996 (még nem hatályos)
- Hágai egyezmény a gyermekek védelméről és az országok közötti örökbefogadás vonatkozásában történő együttműködésről, 1993
- ILO egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és a felszámolására irányuló azonnali lépésekről, C182, 1999
- Fakultatív jegyzőkönyv a gyermekek fegyveres konfliktusban való részvételéről, 2000
- Fakultatív jegyzőkönyv a gyermekkereskedelemlről, gyermekprostituációról és gyermek pornográfiáról, 2000
- Ajánlás a gyermekek védelméről és az országok közötti örökbefogadás vonatkozásában történő együttműködésről szóló hágai egyezmény, valamint a nemzetközi magánjogról szóló hágai konferencia menekült és más, kényszerűen elmozdított gyermekekre történő alkalmazására, 1994
- ENSZ egyezmény a gyermek jogairól, 1989
- ENSZ szabályok a szabadságuktól megfosztott fiatalok védelméről, 1990
- ENSZ minimum standard szabályok a fiatalok vonatkozásában érvényesülő igazságszolgáltatásról (ún. Pekingi Szabályok), 1985

2. Nemzetközi jog

- Egyezmény az oktatásban alkalmazott diszkrimináció ellen, 1960
- Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés ellen, 1984
- Egyezmény a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről, 1979
- Egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről, 1965
- Egyezmény a hontalanság csökkentéséről, 1961
- Egyezmény a hontalan személyek jogállásáról, 1954
- Nemzetközi egyezmény a migráns munkások és családtagjaik jogainak védelméről, 1990
- Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya, 1966 (és fakultatív jegyzőkönyv)
- Gazdasági, szociális és kulturális jogok nemzetközi egyezségokmánya, 1966
- Az 1949. évi Genfi egyezmények kiegészítő jegyzőkönyve a nemzetközi fegyveres konfliktusok áldozatainak védelméről, (I. sz. kiegészítő jegyzőkönyv), 1977, 77. és 78. cikk
- Az 1949. évi Genfi egyezmények kiegészítő jegyzőkönyve a nem-nemzetközi fegyveres konfliktusok áldozatainak védelméről, (II. sz. kiegészítő jegyzőkönyv), 1977, 4. cikk
- Az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő Jegyzőkönyv a migránsok szárazföldi, tengeri és légi úton való csempészetéről, 2000
- A menekültek helyzetére vonatkozó 1967. évi jegyzőkönyv
- Az ENSZ Nemzetközi Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő Jegyzőkönyv az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről, 2000
- Nemzetközi Büntető Törvényszék Római Alapokmánya, 1998
- ENSZ egyezmény a nemzetközi szervezett bűnözésről, Palermo, 2000
- A menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi ENSZ egyezmény
- Emberi jogok egyetemes nyilatkozata, 1948

3. Európai jogi dokumentumok

- Európai egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére, 1987
- Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről (és kiegészítő jegyzőkönyvei), 1950
- Európai egyezmény a gyermekek örökbefogadásáról, 1967
- Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról, 1996
- Európai egyezmény a házasságon kívül született gyermekek jogi helyzetéről, 1975

- Európai egyezmény a gyermekek feletti felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok elismeréséről és a felügyelet visszaállításáról, 1980
- Európai Szociális Charta, 1961

4. Az Európai Unió menekültügyi és bevándorlási szabályozása

- Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2000
- 2001/40/EK Irányelv a harmadik ország állampolgárainak kiutasításáról szóló határozat kölcsönös elismeréséről
- 2001/55/EK Irányelv a lakóhelyükről elűzött személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimális követelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása s a befogadás következményeinek viselésére tett erőfeszítései közötti egyensúly elősegítésére irányuló erőfeszítésekről, 2000
- 2003/86/EK Irányelv a családegyesítéshez való jogról, 2003
- 2003/9/EK Irányelv a menedékkérők befogadásának minimális követelményeiről
- 343/2003/EK Rendelet harmadik ország állampolgára által az Európai Közösség egyik tagállamában benyújtott menedékkérelmek megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (Dublin II.), 2003
- 2725/2000/EK Rendelet az „Eurodac” létrehozásáról ujjlenyomatok összevetése céljából a Dublini Egyezmény eredményes alkalmazása érdekében
- Az Európai Bizottság közleménye az EU tagállamok külső határainak ellenőrzéséről, 2002
- Európai egyezmény a közös határokon történő ellenőrzés fokozatos megszüntetéséről (Schengeni megállapodás), 1985
- Kerethatározat az emberkereskedelem elleni harcról, 2002
- Az illegális bevándorlás és az emberkereskedelem elleni harc terve, EU Tanács, 2002
- A Schengeni végrehajtási egyezmény, 1990

5. UNHCR irányelvek és UNHCR Végrehajtó Bizottsági határozatok

- A kísérő nélküli, menedékkérő gyermekekkel való foglalkozás irányelvei, stratégia és eljárás, 1997
- Kézikönyv a menekült státus meghatározásának követelményeiről és annak elbírálásáról az 1951. évi egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv alapján, 1992
- Menekült gyermekek: védelem és gondoskodás – irányelvek, 1994
- Menekültek áttelepítése: Nemzetközi kézikönyv befogadáshoz és beilleszkedéshez, 3.3. fejezet, Befektetés a jövőbe: Menekült gyermekek és fiatalok, 2002
- UNHCR Védelmi Program, 2002
- 47. sz. VB Határozat: a menekült gyermekekről, 1987
- 59. sz. VB Határozat: a menekült gyermekekről, 1989
- 84. sz. VB Határozat: a menekült gyermekekről és a serdülőkről, 1997
- 88. sz. VB Határozat: a menekült családok védelméről, 1999
- UNHCR Irányelvek a kizáró klauzulák alkalmazásáról, 1996
- A kísérő nélküli gyermekekkel való foglalkozás: közösségi alapú megközelítés, 1996

6. ENSZ határozatok, állásfoglalások és irányelvek:

- Nyilatkozat a gyermekek védelmének és jólétének szociális és jogi elveiről, különös tekintettel a nevelőknél történő elhelyezésre, valamint az országban belüli és a nemzetközi örökbefogadásra, 1986
- Nyilatkozat azon személyek emberi jogairól, akik nem állampolgárai annak az országnak, amelyben élnek, 1985
- Nyilatkozat a nemzeti vagy etnikai, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó személyek emberi jogairól, 1992
- Az ENSZ Emberi Jogi Főbiztos (UNHCHR) által javasolt irányelv az emberi jogokról és az emberkereskedelemlről (E/2002/68/Add.1), 2002
- UNHCHR Emberi Jogi Albizottság 2002/51 sz. határozata a nők és gyermekek kereskedelméről

7. Az Európai Unió határozatai és ajánlásai

- Brüsszeli nyilatkozat az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott harcról, EU Tanács, 2002 (JAI 280,SOC 572)
- Állásfoglalás azon országokról, amelyekben általában nem áll fenn az üldözés komoly kockázata, EU Tanács, 1992
- Állásfoglalás a menedékkérők fogadásának feltételeiről, EU Tanács, 2000
- Tanácsi határozat a menekültekre vonatkozóan elfogadott jogi dokumentumok, szabályok alkalmazásának ellenőrzéséről, EU Tanács, 1997

- Együttes akció az emberkereskedelem és a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni harc érdekében, EU Tanács, 1997 (97/1 54/JHA)
- Együttes állásfoglalás a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. július 28-i ENSZ egyezmény 1. cikkében foglalt menekült definíció összehangolt alkalmazásáról az Európai Unió szerződésének K.3 cikkének értelmében, EU Tanács, 1996 (96/196/JHA)
- Határozat a kényszervándorok átmeneti befogadásával és tartózkodásával kapcsolatos tehermegosztásról, EU Tanács, 1995
- Határozat a befogadó harmadik országok vonatkozásában felmerülő kérdések összehangolt megközelítéséről, EU Tanács, 1992
- Határozat a nyilvánvalóan megalapozatlan menedékkérelmekről, EU Tanács, 1992
- Határozat a menekült eljárások minimum garanciáiról, EU Tanács, 1995
- Határozat a családegyesítésre vonatkozó nemzeti politikák összehangolásáról, EU Tanács, 1993
- Állásfoglalás azokról a kísérő nélküli kiskorúakról, akik harmadik ország állampolgárai, EU Tanács, 1997 (97/C 221/03)

8. Az Európa Tanács határozatai és ajánlásai

- Miniszteri Bizottság R(91) 11 sz. ajánlása a gyermekek és fiatal felnőttek szexuális kizsákmányolásáról, pornográfiajáról és prostitúciójáról, valamint kereskedelméről
- Miniszteri Bizottság R(2000) 11 sz. ajánlása a szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem elleni cselekvésről
- A migrációért felelős miniszterek 7. konferenciájának záró nyilatkozata, 2002
- A Parlamenti Közgyűlés 1237 (1994) sz. ajánlása azon menedékkérők helyzetéről, akiknek kérelmét elutasították
- A Parlamenti Közgyűlés 1309 (1996) sz. ajánlása a határátkelő pontokon a menedék-kérőket fogadó tisztviselők képzéséről
- A Parlamenti Közgyűlés 1327 (1997) sz. ajánlása a menekültek és a menedékkérők emberi jogainak védelméről és megerősítéséről Európában
- A Parlamenti Közgyűlés 1475 (2000) sz. ajánlása az európai repülőterekre érkező menedékkérőkről
- A Parlamenti Közgyűlés 1547 (2002) sz. ajánlása a megfelelő, az emberi jogok, a biztonság és az emberi méltóság tiszteletben tartásával végrehajtott kiutasítási eljárásról
- A Parlamenti Közgyűlés 1577 (2002) sz. ajánlása egy, az illegális migrációról szóló charta kidolgozásáról
- A Parlamenti Közgyűlés 1596 (2003) sz. ajánlása a fiatal migránsok európai helyzetéről

9. EBESZ Dokumentumok

- EBESZ cselekvési terv az emberkereskedelem elleni harc érdekében, Maastricht, miniszteri találkozó, 1996

10. Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsa (ECRE) állásfoglalások

- Állásfoglalás a menekült gyermekekről, 1996
- Állásfoglalás a menekültek beilleszkedéséről Európában, 2002

III. FÜGGELÉK

HIVATKOZÁSOK:

A gyermek jogairól szóló egyezményrel (és a hozzá fűzött jegyzőkönyvekkel) kezdve, a továbbiakban rövidítve is megadjuk az egyezmények és egyéb dokumentumok címét, kivonatokat közlünk a releváns szabályból, továbbá a megadjuk a szöveg/dokumentum internetes lelőhelyét (linket), amennyiben van ilyen.

CRC, ENSZ egyezmény a gyermek jogairól, 1989

3. cikk (1): A szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenek felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban.

3. cikk (3): Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények, hivatalok és létesítmények működése megfeleljen az illetékes hatóságok által megállapított szabályoknak, különösen a biztonság és az egészség területén, valamint ezek személyzeti létszámával és szakértelmével, továbbá a megfelelő ellenőrzés meglétével kapcsolatban.

5. cikk: Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a szülőknek vagy, adott esetben a helyi szokás szerint, a nagycsaládnak vagy a közösségnek, a gyámoknak vagy más, a gyermekért törvényesen felelős személyeknek azt a felelősségét, jogát és kötelességét, hogy a gyermeknek az Egyezményben elismert jogai gyakorlásához, képességei fejlettségének megfelelően, iránymutatást és tanácsokat adjanak.

6. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik, hogy minden gyermeknek veleszületett joga van az életre.

7. cikk (1): A gyermeket születésekor anyakönyvezik és ettől kezdve joga van ahhoz, hogy nevet kapjon, állampolgárságot szerezzen és lehetőség szerint ismerje szüleit, valamint ahhoz, hogy ezek neveljék.

8. cikk (1): Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy törvénytörő beavatkozás nélkül tiszteletben tartják a gyermeknek saját személyazonossága - ideértve állampolgársága, neve, családi kapcsolatai - megtartásához fűződő, a törvényben elismert jogát.

8. cikk (2): Ha a gyermeket törvénytelen módon megfosztják személyazonossága alkotó elemeitől vagy azoknak egy részétől, az Egyezményben részes államok megfelelő segítséget és védelmet nyújtanak ahhoz, hogy személyazonosságát a lehető legrövidebb időn belül helyreállítsák.

9. cikk (3): Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a mindkét szülőjétől vagy ezek egyikétől külön élő gyermeknek azt a jogát, hogy személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést tarthasson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekével ellenkezik.

10. cikk (1): Az Egyezményben részes államokra a 9. cikk első bekezdésében foglaltak értelmében háruló kötelezettségeknek megfelelően, a részes államoknak pozitív szellemben, emberieséggel és kellő gondossággal kell megvizsgálniuk bármely gyermeknek vagy szüleinek családdegysítés céljából valamely részes államba való beutazása vagy onnan való kiutazása iránti kérelmét. Az Egyezményben részes államok gondoskodnak továbbá arról is, hogy az ilyen kérelem előterjesztése ne járjon hátrányos következményekkel a kérelem előterjesztői és családtagjaik számára.

10. cikk (2): Annak a gyermeknek, akinek szülei különböző államokban bírnak állandó lakóhellyel, joga van, kivételes körülményektől eltekintve, mindkét szülőjével rendszeresen személyes kapcsolatot és közvetlen érintkezést fenntartani. Ennek megvalósítására, valamint az Egyezményben részes államokra a 9. cikk 1. bekezdése értelmében háruló kötelezettségeknek megfelelően, a részes államok tiszteletben tartják a gyermeknek és szüleinek azt a jogát, hogy bármely országot, beleértve a sajátjukat is, elhagyják és visszatérjenek saját országukba. Bármely ország elhagyásának joga csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak vethető alá, amelyek az állam biztonságának, a közrendnek, a közegészségügynek, a közkerölcsnek, valamint mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükségesek, és amelyek összhangban vannak az Egyezményben elismert egyéb jogokkal.

12. cikk (1): Az Egyezményben részes államok az ítélőképessége birtokában lévő gyermek számára biztosítják azt a jogot, hogy minden őt érintő kérdésben szabadon kinyilváníthassa véleményét, a gyermek véleményét, figyelemmel korára és érettségi fokára, kellően tekintetbe kell venni.

12. cikk (2): Ebből a célból nevezetesen lehetőséget kell adni a gyermeknek arra, hogy bármely olyan bírói vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt, közvetlenül vagy képviselője, illetőleg arra alkalmas szerv útján, a hazai jogszabályokban foglalt eljárási szabályoknak megfelelően meghallgassák.

13. cikk (1): A gyermeknek joga van a véleménynyilvánítás szabadságára. Ez a jog magában foglalja mindenfajta tájékoztatás és eszme határokra tekintet nélküli kérésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát, nyilvánuljon meg az szóban, írásban, nyomtatásban, művészi vagy bármilyen más, a gyermek választásának megfelelő formában.

13. cikk (2): Ennek a jognak a gyakorlása csak a törvényben kifejezetten megállapított korlátozásoknak vethető alá, amelyek

a) mások jogainak és jó hírnevének tiszteletben tartása, illetőleg

b) az állam biztonsága, a közrend, a közegészségügy, vagy a közkerölcs védelme érdekében szükségesek.

14. cikk (1): Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a gyermek jogát a gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadságra.

14. cikk (2): Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják a szülőknek vagy, adott esetben, a gyermek törvényes képviselőinek azt a jogát és kötelességét, hogy a gyermeket e jogának gyakorlásában képességei fejlettségének megfelelően irányítsák.

14. cikk (3): A vallás vagy meggyőződés nyilvánításának szabadságát csak a törvényben megállapított olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek a közbiztonság, a közrend, a közegészségügy, a közkerölcs, vagy mások alapvető jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.

15. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermek egyesülési és békés gyülekezési jogát.

15. cikk (2): E jogok gyakorlását csak a törvényben meghatározott olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban az állam biztonsága, a közbiztonság és a közrend, illetőleg a közegészségügy és a közkerölcs, vagy mások jogai és szabadságai védelmének érdekében szükségesek.

16. cikk (1): A gyermeket nem szabad alávetni magánéletével, családjával, lakásával vagy levelezésével kapcsolatban önkényes vagy törvénytelen beavatkozásnak, sem pedig becsülete vagy jó hírneve elleni jogtalan támadásnak.

16. cikk (2): Ilyen beavatkozás vagy támadás ellen a gyermeket megilleti a törvény védelme.

17. cikk: Az Egyezményben részes államok elismerik a tömegtájékoztatási eszközök feladatának fontosságát, és gondoskodnak arról, hogy a gyermek hozzájusson a különböző hazai és nemzetközi forrásokból származó tájékoztatáshoz és anyagokhoz, nevezetesen azokhoz, amelyek szociális, szellemi és erkölcsi jóléte előmozdítását, valamint fizikai és szellemi egészségét szolgálják. Ebből a célból a részes államok:

a) előmozdítják azt, hogy a tömegtájékoztatási eszközök - a 29. cikk szellemének megfelelően - a gyermek számára szociális és kulturális szempontból hasznos tájékoztatást és anyagokat terjesszenek;

b) előmozdítják a nemzetközi együttműködést a különféle hazai és nemzetközi, kulturális forrásokból származó ilyenfajta tájékoztatás és anyagok előállítására, cseréjére és terjesztésére érdekében;

c) előmozdítják a gyermekkönyvek előállítását és terjesztését;

d) előmozdítják, hogy a tömegtájékoztatási eszközök különösen vegyék figyelembe az őslakossághoz, illetőleg a kisebbségi csoportokhoz tartozó gyermek nyelvi szükségleteit;

e) elősegítik a gyermek jólétére ártalmas információk és anyagok elleni védelmét megfelelően szolgáló irányelvek kidolgozását a 13. és a 18. cikk rendelkezéseinek figyelembevételével.

18. cikk (2): Az Egyezményben említett jogok biztosítása és előmozdítása érdekében a részes államok megfelelő segítséget nyújtanak a szülőknek és a gyermek törvényes képviselőinek a gyermek nevelésével kapcsolatban rájuk háruló felelősség gyakorlásához, és gondoskodnak gyermekjóléti intézmények, létesítmények és szolgálatok létrehozásáról.

19. cikk (1): Az Egyezményben részes államok megtesznek minden arra alkalmas, törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelési intézkedést, hogy megvédjék a gyermeket az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás - ideértve a nemi erőszakot is - bármilyen formájától mindaddig, amíg szüleinek vagy valamelyik szülőjének, illetőleg törvényes

képviselőjének vagy képviselőinek, vagy bármely más olyan személynek, akinél elhelyezték, felügyelete alatt áll.

19. cikk (2): Ezek a védelmi intézkedések szükség szerint olyan hatékony eljárásokat foglalnak magukban, amelyek a gyermek és gondviselői számára szükségesek szociális programok létrehozását teszik lehetővé, továbbá a fentebb leírt rossz bánásmód eseteiben hozzájárulnak a cselekmény felismeréséhez, bejelentéséhez, a jelentés illetékes helyre juttatásához, vizsgálatához, kezeléséhez és az esetek figyelemmel kíséréséhez; szükség szerint magukban foglalják a bírói beavatkozással kapcsolatos eljárást is.

20. cikk (1): Minden olyan gyermek, aki ideiglenesen vagy véglegesen meg van fosztva családi környezetétől, vagy aki saját érdekében nem hagyható meg e környezetben, jogosult az állam különleges védelmére és segítségére.

20. cikk (3): Ez a helyettesítő védelem történhet családnál való elhelyezés, az iszlám jog kafalah-ja szerinti gondnokság, örökbefogadás, illetőleg szükség esetén megfelelő gyermekintézményekben való elhelyezés formájában. A megoldás kiválasztásánál kellően figyelembe kell venni a gyermek nevelésében megkívánt folyamatosság szükségességét, valamint nemzetiségi, vallási, kulturális és nyelvi származását.

21. cikk: Azoknak a részes államoknak, amelyek elfogadják és/vagy engedélyezik az örökbefogadást, biztosítaniuk kell azt, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekei érvényesüljenek, és ezért

a) gondoskodnak arról, hogy a gyermek örökbefogadását csakis az illetékes hatóságok engedélyezzék, amelyek az ügyre alkalmazandó törvény és eljárások értelmében, valamint valamennyi megbízható adat alapján meggyőződtek arról, hogy figyelemmel a gyermeknek szülei, rokonaival és törvényes képviselőivel kapcsolatos helyzetére, az örökbefogadás megtörténhet, és hogy adott esetben az érdekelt személyek az ügy ismeretében és az esetleg szükséges felvilágosítás után beleegyezésüket adták az örökbefogadáshoz;

b) elismerik, hogy a külföldre történő örökbefogadás a gyermek számára szükséges gondozás biztosítása másik eszközének tekinthető, ha a gyermek származási országában nem helyezhető el gondozó vagy örökbefogadó családban, vagy nem nevelhető megfelelően;

c) gondoskodnak arról, hogy külföldre történő örökbefogadás esetén a gyermek a hazai örökbefogadással egyenértékű biztosítékok és szabályok előnyeit élvezhesse;

d) megteszik a megfelelő intézkedéseket annak biztosítására, hogy külföldre történő örökbefogadás esetén a gyermek elhelyezése ne járjon joggalanszerű haszonszerzéssel az ebben résztvevő személyek számára;

e) az e cikkben említett célkitűzéseket esetenként két- és többoldalú megegyezések és megállapodások megkötésével érik el, és ennek keretében minden lehető erőfeszítéssel gondoskodnak arról, hogy a gyermek külföldi elhelyezését erre illetékes hatóságok vagy szervek fogantassák.

22. cikk (1): Az Egyezményben részes államok megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy az a gyermek, aki akár egymagában, akár apjával és anyjával vagy bármely más személlyel együtt az erre vonatkozó nemzetközi vagy hazai szabályok és eljárások értelmében menekült helyzetének elismerését kéri vagy menekültnek tekintendő, megkapja az Egyezményben és más emberi jogokkal kapcsolatos vagy humanitárius jellegű egyéb nemzetközi okmányokban, amelyekben az említett államok részesek, elismert jogok élvezetéhez szükséges védelmet és humanitárius támogatást.

22. cikk (2): Ebből a célból az Egyezményben részes államok, amennyiben szükségesnek tartják, együttműködnek az Egyesült Nemzetek Szervezetének és az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködő egyéb kormányközi és nem kormányközi szervezeteknek azokban az erőfeszítéseiben, amelyek arra irányulnak, hogy az ilyen helyzetben lévő gyermekeket védjék és segítsék, továbbá arra, hogy bármely menekült gyermek szüleit vagy más családtagjait felkutatásuk a családtagokhoz szükséges adatok megszerzése céljából. Ha sem az apát, sem az anyát vagy bármely más családtagot sem sikerül megtalálni, akkor az Egyezményben lefektetett elvek szerint a gyermeket ugyanabban a védelemben kell részesíteni, mint bármely más, a családi környezetétől bármely okból véglegesen vagy ideiglenesen megfosztott gyermeket

23. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik, hogy a szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermeknek emberi méltóságát biztosító, önfenntartását előmozdító, a közösségi életben való tevékeny részvételét lehetővé tevő, teljes és tisztességes életet kell élnie.

23. cikk (2): Az Egyezményben részes államok elismerik a fogyatékos gyermeknek a különleges gondozáshoz való jogát, és a rendelkezésükre álló forrásoktól függő mértékben, az előírt feltételeknek megfelelő fogyatékos gyermeknek és eltartóinak, kérelemre, a gyermek állapotához és szülei vagy gondviselői helyzetéhez alkalmazkodó segítséget biztosítanak.

23. cikk (3): Tekintettel a fogyatékos gyermek sajátos szükségleteire, a (2) bekezdés értelmében nyújtott segítség a gyermek szüleinek vagy gondviselőinek anyagi erőforrásait figyelembe véve, lehetőség szerint ingyenes, és úgy kell alakítani, hogy a fogyatékos gyermek valóban részesülhessen oktatásban, képzésben, egészségügyi ellátásban, gyógyító-nevelésben, munkára való felkészítésben és szabadidő-tevékenységben oly módon, hogy ezek biztosítsák személyisége lehető legteljesebb kibontakoztatását kulturális és szellemi területen egyaránt.

23. cikk (4): Az Egyezményben részes államok a nemzetközi együttműködés szellemében előmozdítják a fogyatékos gyermekek megelőző egészségügyi ellátásával, orvosi, pszichológiai és funkcionális kezelésével, a gyógyító-nevelés módszereivel és a szakképzési intézményekkel kapcsolatos információk cseréjét és terjesztését, valamint az adatok hozzáférhetőségének biztosításával lehetővé teszik a részes államok számára, hogy ezeken a területeken javíthassák lehetőségeiket és szakismereteiket, bővíthessék tapasztalataikat. Ebben a tekintetben különösen figyelembe veszik a fejlődő országok szükségleteit.

24. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek a lehető legjobb egészségi állapothoz való jogát, valamint, hogy orvosi ellátásban és gyógyító-nevelésben részesülhessen. Erőfeszítéseket tesznek annak biztosítására, hogy egyetlen gyermek se legyen megfosztva az ezeknek a szolgáltatásoknak az igénybevételére irányuló jogától.

24. cikk (2): Az Egyezményben részes államok erőfeszítéseket tesznek a fenti jog teljes körű megvalósításának biztosítására, és alkalmas intézkedéseket tesznek különösen arra, hogy

a) csökkentsék a csecsemő- és a gyermekhalandóságot;

b) biztosítsák minden gyermek számára a szükséges orvosi ellátást és egészségügyi gondozást, legfontosabbnak tekintve az egészségügyi alapellátás fejlesztését;

c) küzdjenek a betegség és a rossztápláltság ellen, az egészségügyi alapellátás keretében is, különösen a könnyen rendelkezésre bocsátható technikák felhasználásával, valamint tápláló élelmiszerek és ivóvíz szolgáltatásával, figyelembe véve a természeti környezet szennyezésével járó veszélyeket és kockázatokat;

d) biztosítsák az anyák terhesség alatti és szülés utáni gondozását;

e) tájékoztassák a társadalom valamennyi csoportját és különösen a szülőket és a gyermekeket a gyermek egészségére és táplálására, a szoptatás előnyeire, a környezet higiéniájára és tisztántartására, a balesetek megelőzésére vonatkozó alapvető ismeretekről, továbbá megfelelő segítséget nyújtsanak ezen ismeretek hasznosításához;

f) fejlesszék a megelőző egészséggondozást, a szülői tanácsadást, valamint a családtervezési nevelést és szolgáltatásokat.

24. cikk (3): Az Egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas, hatékony intézkedést annak érdekében, hogy megszüntessék a gyermekek egészségére káros hagyományos szokásokat.

24. cikk (4): Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy elősegítik és előmozdítják az e cikkben elismert jog teljes megvalósításának fokozatos biztosítására irányuló nemzetközi együttműködést. Ebben a tekintetben különösen figyelembe veszik a fejlődő országok szükségleteit.

25. cikk: Az Egyezményben részes államok elismerik az illetékes hatóságok által gondozásra, védelemre, illetőleg fizikai vagy elmeápolásra elhelyezett gyermeknek azt a jogát, hogy időszakosan felül kell vizsgálni az említett kezelést és az elhelyezésével kapcsolatos minden egyéb körülményt.

26. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik minden gyermeknek a szociális biztonsághoz, így a társadalombiztosítás juttatásaihoz való jogát, és megteszik a szükséges intézkedéseket arra, hogy hazai jogszabályaiknak megfelelően biztosítsák e jog teljes megvalósulását.

26. cikk (2): A juttatásokat, amennyiben szükségesek, a gyermek és az eltartásáért felelős személyek anyagi erőforrásainak és helyzetének, valamint a gyermek által vagy nevében a juttatás elnyerésére előterjesztett kérelemre vonatkozó bármely más megfontolás alapján kell engedélyezni.

27. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik minden gyermeknek a jogát olyan életszínvonalhoz, amely lehetővé teszi kellő testi, szellemi, lelki, erkölcsi és társadalmi fejlődését.

27. cikk (2): Elsősorban a szülők, vagy a gyermekért felelős más személyek alapvető feladata, hogy lehetőségeik és anyagi eszközeik határai között biztosítsák a gyermek fejlődéséhez szükséges életkörülményeket.

27. cikk (3): Az Egyezményben részes államok, az adott ország körülményeit és a rendelkezésre álló eszközöket figyelembe véve, megfelelő intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy a szülőket, illetőleg a gyermek más gondviselőit segítsék a jog érvényesítésében, és szükség esetén anyagi segítséget nyújtanak, valamint segítő programokat hoznak létre különösen az élelmezéssel, a ruházkodással és a lakásüggyel kapcsolatban.

27. cikk (4): Az Egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést arra, hogy a gyermektartásdíjat behajtsák a szülőktől vagy a gyermekkel szemben pénzügyi felelősséggel tartozó bármely más személytől, saját területükön és külföldön egyaránt. Különösen azokra az esetekre figyelemmel, amelyekben a gyermekkel szemben pénzügyi felelősséggel tartozó személy nem ugyanabban az államban él, mint a gyermek, a részes államok előmozdítják a nemzetközi megállapodásokhoz való csatlakozást vagy ilyenek megkötését, valamint bármely más, alkalmas megegyezés elfogadását.

28. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek az oktatáshoz való jogát, és különösen e jog gyakorlásának fokozatos, az esélyegyenlőség alapján való gyakorlása céljából:

a) az alapfokú oktatást mindenki számára kötelezővé és ingyenessé teszik;

b) előmozdítják a középfokú oktatás, különböző, mind általános, mind szakirányú formáinak megszervezését, és ezeket minden gyermek számára megnyitják és hozzáférhetővé teszik, továbbá intézkedéseket tesznek az oktatás ingyenességének bevezetésére és szükség esetére pénzügyi segítségnyújtásra;

c) minden arra alkalmas eszközzel biztosítják, hogy bárki képességeitől függően bejuthasson a felsőoktatásba;

d) minden gyermek számára nyílttá és hozzáférhetővé teszik az iskolai és pályaválasztási tájékoztatást és tanácsadást;

e) intézkedéseket tesznek az iskolába járás rendszerességének előmozdítására és a lemorzsolódás csökkentésére.

28. cikk (2): Az Egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést annak érdekében, hogy az iskolai fegyelmet a gyermeknek, mint emberi lénynak a méltóságával összeegyeztethetően és az Egyezménynek megfelelően alkalmazzák.

28. cikk (3): Az Egyezményben részes államok elősegítik és előmozdítják a nemzetközi együttműködést az oktatásügy területén, különösen annak érdekében, hogy megszüntessék a tudatlanságot és az írástudatlanságot az egész világon, és megkönnyítsék a tudományos és technikai ismeretek megszerzését, valamint a korszerű oktatási módszerek megismerését. Ebben a tekintetben különösen figyelembe veszik a fejlődő országok szükségleteit.

29. cikk (1) c): A gyermek tudatába kell vésni a szülei, személyazonossága, nyelve és kulturális értékei iránti tiszteletet, valamint annak az országnak, amelyben él, továbbá esetleges származási országának a nemzeti értékei iránti és a sajátjától különböző kultúrák iránti tiszteletet;

30. cikk: Azokban az államokban, amelyekben nemzetiségi, vallási és nyelvi kisebbségek, illetőleg őslakoságból származó személyek léteznek, az őslakosághoz vagy az említett kisebbséghez tartozó gyermek nem fosztható meg attól a jogától, hogy saját kulturális életét élje, vallását vallja és gyakorolja, illetőleg csoportjának többi tagjával együtt saját nyelvét használja.

31. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek a pihenéshez és a szabadidő eltöltéséhez, a korának megfelelő játékhoz és szórakoztató tevékenységekhez való jogát, azt, hogy szabadon részt vehessen a kulturális és művészeti életben.

31. cikk (2): Az Egyezményben részes államok tiszteletben tartják és elősegítik a gyermek teljes mértékű részvételi jogát a kulturális és művészeti életben, és előmozdítják, az egyenlőség feltételeinek biztosítása mellett, a gyermek számára alkalmas szabadidő-intézmények, szórakoztató, művészeti és kulturális tevékenységek megszervezését.

32. cikk (1): Az Egyezményben részes államok elismerik a gyermeknek azt a jogát, hogy védelemben részesüljön a gazdasági kizsákmányolás ellen, és ne legyen kényszeríthető semmiféle kockázattal járó, iskoláztatását veszélyeztető, egészségére, fizikai, szellemi, lelki, erkölcsi vagy társadalmi fejlődésére ártalmas munkára.

34. cikk: Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat arra, hogy megvédik a gyermeket a nemi kizsákmányolás és a nemi erőszak minden formájától. Ebből a célból az államok hazai, kétoldalú és többoldalú síkon különösen az alábbiak megakadályozására tesznek intézkedéseket:

- a) a gyermek ösztönzése vagy kényszerítése törvénytelen nemi tevékenységre;
- b) a gyermekek kizsákmányolása prostitúció vagy más törvénytelen nemi tevékenység céljára;
- c) a gyermekek kizsákmányolása pornográf jellegű műsorok vagy anyagok elkészítése céljára.

35. cikk: Az Egyezményben részes államok hazai, kétoldalú és többoldalú síkon meghoznak minden alkalmas intézkedést arra, hogy megakadályozzák a gyermekek bármilyen formában történő elrablását, eladását vagy a velük való kereskedelmet.

36. cikk: Az Egyezményben részes államok megvédik a gyermeket a jólétére bármilyen szempontból káros kizsákmányolás bármely más formája ellen is.

37. cikk a): Az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy gyermeket ne lehessen kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni. Tizennyolc éven aluli személyek által elkövetett bűncselekményekért sem halálbüntetést, sem szabadlábra helyezés lehetőségét kizáró életfogytiglan tartó szabadságvesztést ne legyen szabad alkalmazni;

37. cikk b): gyermeket törvénytelenül vagy önkényesen ne fosszanak meg szabadságától. A gyermek őrizetben tartása vagy letartóztatása, vagy vele szemben szabadságvesztés-büntetés kiszabása a törvény értelmében csak végső eszközként legyen alkalmazható a lehető legrövidebb időtartammal;

38. cikk: Az Egyezményben részes államok kötelezik magukat, hogy tiszteletben tartják és tartatják a nemzetközi humanitárius jognak fegyveres konfliktus esetén rájuk vonatkozó azokat a szabályait, amelyek által nyújtott védelem a gyermekekre is kiterjed.

39. cikk: Az egyezményben részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést arra, hogy az elhanyagolás, a kizsákmányolás és a durva bánásmód, a kínzás vagy a kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód bármely más formájának, illetőleg a fegyveres konfliktusnak áldozatává vált bármely gyermek testi és szellemi rehabilitációját és a társadalomba való beilleszkedését megkönnyítsék. Ennek a rehabilitációnak és a társadalomba való beilleszkedésnek a gyermek egészségét, önbecsülését és emberi méltóságát fejlesztő körülmények között kell történnie.

A CRC-hez fűzött 1. sz. fakultatív jegyzőkönyv a gyermekek eladásáról, a gyermekek prostitúciójáról és a gyermekpornográfiáról, 2000

3. cikk: Megköveteli a gyermekek szexuális kizsákmányolásának, a bármely célból (szervátültetés, örökbefogadás, prostitúció, gyermekmunka stb.) megvalósított gyermekkereskedelem bűncselekményként történő kezelését.

8. cikk (1): Az államok megfelelő intézkedéseket hoznak a szexuális kizsákmányolás és a gyermekkereskedelem áldozataivá vált gyermekek mindenek felett álló érdekeinek védelmében.

A CRC-hez fűzött 2. sz. fakultatív jegyzőkönyv a gyermekek fegyveres konfliktusban történő részvételéről;

link: <http://www.unhcr/html/menu2/6/protocolchild.htm>

1951. évi Menekült Egyezmény

31. cikk (1): A Szerződő Államok az országba való jogellenes belépésük vagy jelenlétük miatt nem sújtják büntetéssel azokat a menekülteket, akik közvetlenül olyan területről érkeztek, ahol életük vagy szabadságuk az 1. cikkben foglalt meghatározás értelmében veszélyeztetve volt, és akik engedély nélkül lépnek be területükre, illetőleg vannak ott jelen, feltéve, hogy haladéktalanul jelentkeznek a hatóságoknál, és kellőképpen megindokolják jogellenes belépésüket, illetőleg jelenlétüket.

33. cikk (1): Egyetlen Szerződő Állam sem utasítja ki vagy küldi vissza ("refouler") semmilyen módon a menekültet olyan területek határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása, avagy politikai nézetei miatt lenne veszélyeztetve.

Ajánlás a gyermekek védelméről és az országok közötti örökbefogadás vonatkozásában történő együttműködésről szóló hágai egyezmény, valamint a nemzetközi magánjogról szóló hágai konferencia menekült és más, lakóhelyéről elűzött gyermekekre történő alkalmazására, 1994

Link: <http://www.hcch.net/e/conventions/annexa33e.html>

CAT, Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés ellen, 1984

3. cikk (1): Egyetlen részes állam sem utasít ki, toloncol ki vagy ad ki valakit egy másik olyan államnak, ahol nyomós oknál fogva tartani lehet attól a veszélytől, hogy az illető személyt megkínózzák.

CERD, Egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről, 1965

Link: http://unhcr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

CRS – Egyezmény a hontalanság csökkentéséről, 1961

Link: <http://www.unhcr.md/article/convstatless61.htm>

ECHR – Európai Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről (és a kapcsolódó jegyzőkönyvek), 1950

3. cikk: Senkit sem lehet kínzásnak vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

4. cikk: Senkit sem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani.

8. cikk (1): Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

ECRE (Gyermekek) – European Council on Refugees and Exiles: Állásfoglalás a menekült gyermekekről, 1996.

Link: <http://www.ecre.org/positions/children.pdf>

ECRE (Integráció) – European Council on Refugees and Exiles: Állásfoglalás a menekültek európai beilleszkedéséről, 2002

Link: <http://www.ecre.org/positions/integ02.pdf>

Az ENSZ Határokon Átnyúló Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő Jegyzőkönyv a migránsok szárazföldi, tengeri és légi úton való csempészetéről, 2000

19. cikk (2): A jelen jegyzőkönyvben rögzített intézkedéseket úgy kell értelmezni és alkalmazni, hogy azok ne eredményezzenek megkülönböztetést egyes személyekre azért, mert azok a jelen jegyzőkönyv 6. cikkében foglalt magatartás alanyai. Ezen eszközök értelmezése és alkalmazása összhangban áll a diszkrimináció tilalmának nemzetközileg elismert alapelveivel.

Az ENSZ Határokon Átnyúló Szervezett Bűnözés elleni Egyezményét kiegészítő Jegyzőkönyv az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről, 2000

7. cikk: Az egyezményben részes államok fontolóra veszik, hogy az emberkereskedelem áldozatainak egyes esetekben ideiglenes vagy állandó tartózkodást engednek területükön.

14. cikk (2): A jelen jegyzőkönyvben rögzített intézkedéseket úgy kell értelmezni és alkalmazni, hogy azok ne eredményezzenek hátrányos megkülönböztetést egyes személyekre azért, mert azok emberkereskedelem áldozatai. Ezen eszközök értelmezése és alkalmazása összhangban áll a diszkrimináció tilalmának nemzetközileg elismert alapelveivel.

ENSZ Szabályok a szabadságuktól megfosztott fiatalok védelméről, 1990

Link: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r113.htm>

EU Tanács Állásfoglalás azokról a kísérő nélküli kiskorúakról, akik harmadik ország állampolgárai, 1997 (97/C221/3)

2. cikk (3): Azoknak a kísérő nélküli kiskorúaknak, akiknek a nemzeti rendelkezések értelmében a határon kell maradniuk amíg az ország területére történő bebocsátásukról illetve visszafordításukról döntés születik, minden szükséges anyagi támogatást és gondoskodást meg kell kapniuk, hogy alapvető szükségleteiket, úgymint mint életkoruknak megfelelő étkezés és szállás, tisztálkodási feltételek és orvosi felügyelet, kielégíthessék.

3. cikk (1): A tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy érkezésüket követően a lehető leghamarabb megállapítsák a kiskorú személyazonosságát, valamint azt a tényt, hogy kíséret nélkül érkezett. A kiskorú személyazonosságára és helyzetére vonatkozó adatok különböző módon szerezhető be, elsősorban egy erre a célra szolgáló meghallgatás formájában, melyet a lehető leghamarabb és a kiskorú életkorának megfelelő módon kell lefolytatni.

A beszerzett adatokat megfelelő módon dokumentálni kell. Az megszerzett információk igénylése, fogadása, továbbítása és tárolása során különös gondossággal és titoktartással kell eljárni, különösen a menedékjogot kérők esetében a kiskorú és családja védelme érdekében. Ez a korai adatgyűjtés növelheti annak esélyét, hogy a kiskorút és családját újraegyesíthetik a származási országban vagy harmadik országban.

3. cikk (2): Jogi státuszuktól függetlenül a kísérő nélküli kiskorúakat megilleti a szükséges védelem és az alapvető ellátás.

3. cikk (3): Az újraegyesítés céljából a tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy a lehető leggyorsabban kutassák fel a kísérő nélküli kiskorú családtagjait, vagy hogy a családtagok tartózkodási helyét azonosítsák, függetlenül azok jogi státuszától és anélkül, hogy bármely tartózkodási engedély iránti kérelme érdemét előzetesen megítélnék. A kísérő nélküli kiskorúakat ösztönözni és támogatni lehet abban, hogy kapcsolatba lépjenek a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságával, a nemzeti Vöröskereszt szervezetekkel, vagy más szervezetekkel családtagjaik felkutatása céljából. Különösen a menedékjogot kérők esetében, valahányszor szerződés kötésre kerül sor a családtagok felkutatására vonatkozóan, a titoktartást tiszteletben kell tartani mind a kiskorú, mind pedig családtagjainak védelme érdekében.

3. cikk (4)-(5): A jelen állásfoglalás alkalmazása céljából a tagállamoknak a lehető leghamarabb biztosítaniuk kell a kiskorú szükséges képviselét: (a) jogi gyámság; vagy (b) egy (nemzeti) szervezet képviselése formájában, mely gondoskodik a kiskorúról és felelős annak jólétéért, vagy (c) egyéb megfelelő képviselő formájában.

Amennyiben gyámot neveznek ki a kísérő nélküli kiskorú mellé, a gyámnak biztosítania kell a nemzeti jognak megfelelően, hogy a kiskorú szükségletei (pl. jogi, szociális, orvosi vagy pszichológiai) kellően kielégítésre kerüljenek.

3. cikk (6): Amennyiben feltételezhető, hogy az iskoláskorú kísérő nélküli kiskorú hosszabb ideig marad az adott tagállam területén, a kiskorúnak hozzáférést kell biztosítani az általános oktatási létesítményekhez a befogadó állam állampolgáraival azonos feltételek mellett, vagy megfelelő speciális lehetőséget kell biztosítani számára.

3. cikk (7): A kísérő nélküli kiskorúaknak meg kell kapniuk a megfelelő orvosi ellátást, hogy azonnali szükségleteik kielégítésre kerüljenek. Speciális orvosi vagy egyéb segítséget kell nyújtani azoknak a kiskorúaknak, akik elhanyagolás, kizsákmányolás, vagy visszaélés illetve kínzás, vagy bármely kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód, büntetés, illetve fegyveres konfliktusok szenvedő alanyai voltak.

4. cikk (1): Minden kísérő nélküli kiskorúnak joga van menedékjogot kérni. A tagállamok azonban fenntarthatják maguknak a jogot annak előírására, hogy a kiskorú bizonyos korhatár alatt, ezt mindig az érintett tagállam határozza meg, nem kérhet menedékjogot, amíg nem áll jogi gyám, egy speciálisan kijelölt felnőtt képviselő vagy intézmény felügyelete alatt.

4. cikk (2): Tekintettel a kiskorú sajátos szükségleteire és kiszolgáltatott helyzetére, a tagállamoknak a kísérő nélküli kiskorúak menedékjogi kérelmét sürgősséggel kell feldolgozniuk.

4. cikk (3): (a) Elvben egy magát kiskorúnak állító, kísérő nélküli menedékjogot kérő személynek bizonyítékot kell szolgáltatnia tényleges életkoráról. (b) Amennyiben ilyen bizonyíték nem áll rendelkezésre vagy ezzel kapcsolatban komoly kétség merül fel, a tagállamok becslés útján állapíthatják meg a menedékjogot kérő életkorát. Az életkor becsléssel történő megállapításának objektívnak kell lennie. Erre a célra a tagállamok orvosi életkor megállapító vizsgálatot vehetnek igénybe, melyet szakképzett orvosi személyzet végez el a kiskorú, egy speciálisan kijelölt felnőtt képviselő vagy intézmény egyetértésével.

4. cikk (4): A tagállamok a menedékjogi eljárás idejére a kiskorút általában (a) felnőtt rokonnál, (b) nevelő családnál, (c) a kiskorúaknak speciális feltételeket kínáló befogadó központokban, vagy (d) egyéb, a

kiskorúaknak megfelelő körülményeket biztosító szálláson helyezik el, például olyan helyen, mely lehetővé teszi számukra, hogy megfelelő segítséggel, de mégis függetlenül éljenek. A 16 éves vagy annál idősebb kísérel nélküli kiskorúakat a tagállamok elhelyezhetik felnőtt menedékkérők számára kialakított befogadó központokban is.

4. cikk (5): (a) A menedékjogi kérelemmel kapcsolatos meghallgatásra a kiskorú menedékjogot kérőt elkísérheti egy jogi gyám, egy speciálisan kirendelt felnőtt képviselő vagy intézmény/szervezet, felnőtt rokon vagy jogi tanácsadó. (b) A meghallgatást olyan tisztviselőknek kell elvégezniük, akik megfelelő tapasztalattal és gyakorlattal rendelkeznek. A kísérel nélküli kiskorú menedékjogot kérők meghallgatását végző tisztviselők megfelelő képzésének fontosságát kellően el kell ismerni.

4. cikk (6): Amikor egy kísérel nélküli kiskorú menedékjogi kérelmét vizsgálják, az objektív tények és körülmények mellett figyelembe kell venni a kiskorú életkorát, érettségét és mentális fejlettségét, valamint azt a tényt, hogy korlátozott ismeretekkel rendelkezik a származási országban uralkodó körülményekről.

4. cikk (7): Amennyiben a kísérel nélküli kiskorút menekült státuszt vagy bármely más állandó tartózkodási engedélyt kap, szállásáról hosszú távon gondoskodni kell.

5. cikk (1): Amennyiben egy kiskorú nem hosszabbíthatja meg ott tartózkodását egy tagállamban, az érintett tagállam csak akkor küldheti vissza a kiskorút a származási országába vagy az őt befogadni kész harmadik országba, ha a kiskorú számára megérkezését követően – életkorától és önállóságának mértékétől függően - megfelelő fogadtatás és gondoskodás biztosított. Ezt a gondoskodást biztosíthatják a szülők, vagy más, a gyermek gondját viselő felnőttek, illetve kormányzati vagy civil testületek.

5. cikk (2): Amíg a visszaküldés ezen feltételek mellett nem lehetséges, a tagállam elvileg lehetővé teszi a kiskorú számára, hogy területén maradjon.

5. cikk (3a, c és d): A tagállamok illetékes hatóságainak a kiskorú visszaküldése érdekében együtt kell működniük (a) a kísérel nélküli kiskorú és többi családtagjának újraegyesítésében vagy a kiskorú származási országában, vagy abban az országban, ahol az említett családtagok tartózkodnak; (c) olyan a nemzetközi szervezetekkel, mint az UNHCR vagy az UNICEF, melyek aktívan kiveszik részüket abban, hogy tanácsokkal látják el a kormányokat a kísérel nélküli kiskorúak, különösen a menedékjogot kérőre vonatkozó bánásmód irányelveivel kapcsolatban; (d) értelemszerűen a civil szervezetekkel annak érdekében, hogy tisztázzák a befogadási és gondoskodási feltételek meglétét abban az országban, ahova a kiskorút visszaküldik.

EU Tanács: Állásfoglalás azon országokról, amelyekben általában nem áll fenn az üldözés komoly kockázata, 1992 – Nincs link

EU Tanács: Brüsszeli nyilatkozat az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott harcról, 2003
Link: http://europa.eu.int/eur-lex/en/dat/2003/c_13720030612en00010009.pdf

EU Tanács: Együttes akció az emberkereskedelem és a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni harcban, 1997
Link: http://ue.eu.int/ejn/data/vol_b/5_actions_communes/coopera_juridiciaire/1-063-04031997-2-6-en.htm

EU Tanács: Együttes állásfoglalás a „menekült” definíció összehangolt alkalmazásáról, 1996
Link:
http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&dg=EN&cnumdoc=31996F019&model=guichett

EU Tanács: Határozat a befogadó harmadik országok vonatkozásában felmerülő kérdések összehangolt megközelítéséről, 1992 – Nincs link

EU Tanács: Határozat a családegyesítésre vonatkozó nemzeti politikák összehangolásáról, 1993 – Nincs link

EU Tanács Határozat a menedékjogi eljárás minimum garanciáiról, 1995

1. cikk: A menedékjogi eljárás a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi Genfi Egyezményrel és 1967. évi New York-i Jegyzőkönyvvel, valamint más, a menekülteket és az emberi jogokat érintő, a nemzetközi jog alapján fennálló kötelezettségekkel teljes összhangban történik. Mindenek előtt, az eljárási cselekmények teljes mértékben megfelelnek az 1951. évi Genfi Egyezmény 1. cikkében fogalt menekült definíciónak, a „non-refoulement” 33. cikkben foglalt elvének, valamint az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatalával való együttműködésről szóló 35. cikknek, beleértve a szervezetnek az egyezmény végrehajtásának ellenőrzésével kapcsolatos kötelezettségének teljesítéséhez nyújtott segítséget.

26. cikk: Intézkedni kell annak érdekében, hogy a menedéket kérő kísérő nélküli kiskorút az eljárásban kirendelt, szakképzett felnőtt személy vagy intézmény képviselje, amennyiben a nemzeti jog alapján a kiskorú nem jogképes. A kísérő nélküli kiskorú meghallgatása e képviselő jelenlétében történhet. Ezen intézkedések célja a kiskorú érdekeinek védelme.

27. cikk: A kísérő nélküli kiskorú menedékkérelmének vizsgálatakor figyelembe kell venni a gyermek mentális fejlettségét és érettségét.

EU Tanács: Határozat a nyilvánvalóan megalapozatlan menedékkérelmekről, 1992 Nincs link

Európa Tanács Miniszteri Bizottság, No. R(91) 11. ajánlás a gyermekek és fiatal felnőttek szexuális kizsákmányolásáról, pornográfiájáról és prostitúciójáról, valamint kereskedelméről

Link: <http://cm.coe.int/ta/rec/1991/91r11.htm>

Európa Tanács Miniszteri Bizottság, No. R(2000) 11. ajánlás az emberek szexuális kizsákmányolás céljából történő kereskedelme elleni akcióról

Link: <http://cm.coe.int/ta/rec/2000/2000r11.htm>

Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1309 (1996) sz. ajánlás a határátkelő pontokon a menedékjogot kérőket fogadó tisztviselők képzéséről

Link: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedTxt/TA96/EREC1309.htm>

Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1475 (2000) 11 sz. ajánlás a menedékkérők európai repülőterekre érkezéséről

Link: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedTxt/TA00/EREC1475.htm>

Európa Tanács Parlamenti Közgyűlés 1596. (2003.) sz. ajánlás a fiatal migránsok európai helyzetéről

Link: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedTxt/TA03/EREC1596.htm>

Hágai Egyezmény a gyermekek védelméről és az országok közötti örökbefogadás vonatkozásában történő együttműködésről, 1993, valamint a hozzá kapcsolódó Ajánlás az egyezmény menekült gyermekekre történő alkalmazására

Link: <http://www.hcch.net/e/conventions/menu33e.html>

Hágai Egyezmény a szülői felelősség és a gyermekvédelmi intézkedések vonatkozásában fennálló joghatóságról, az alkalmazandó jogról, végrehajtásról és együttműködésről, 1996 (még nem hatályos)

Link: <http://www.hcch.net/e/conventions/menu34e.html>

ICCPR – Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, 1966

8. cikk: Senkit sem lehet rabszolgaságban... vagy szolgaságban tartani ...vagy kényszermunka végzésére kötelezni.

19. cikk (1): Nézetei miatt senki nem zaklatható.

(2) Mindenkinnek joga van a szabad véleménynyilvánításra.

23. cikk (1): A család a társadalom természetes és alapvető egysége, és joga van a társadalom és az állam védelmére.

24. cikk (1): Minden gyermeknek fajra, színre, nemre, nyelvre, vallásra, nemzeti vagy társadalmi eredetre, vagyoni vagy születésre való tekintet nélkül joga van arra a védelemre, amely őt kiskorú állapota folytán a családjá, a társadalom és az állam részéről megilleti.

ICESCR – Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, 1966

10. cikk (3): Különleges intézkedéseket kell tenni minden gyermek és fiatalok védelmére és segítésére, származásukra és egyéb körülményeikre való tekintet nélkül. A gyermeket és a fiatalokat védeni kell a gazdasági és a társadalmi kizsákmányolással szemben. (...)

ICRMW – Nemzetközi Egyezmény a Migráns Munkások és Családtagjaik Védelméről és Jogairól, 1990

44. cikk: Az államok hozzanak intézkedéseket a migráns munkások családi egysége védelmének biztosítására.

ILO C182 – ILO Egyezmény a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és a felszámolására irányuló azonnali lépésekről, ILO C182, 1999

3. cikk: „A gyermekmunka legrosszabb formái” meghatározás magában foglalja a gyermekek adásvételét és kereskedelmét.

A menekültek helyzetére vonatkozó jegyzőkönyv, 1967

Link: <http://www.unhcr.ch>

Az UNHCHR ajánlott alapelvek és irányelvek az emberi jogokról és az emberkereskedelemről, E/2002/68/Add.1, 2002

Link: <http://www.unhchr.ch/huridoca.nsf/Symbol/E.2002.68.Add.1.En?Opendocument>

UNHCR-AP – UNHCR Védelmi Program, 2002

III. rész, 1(9) pont: Az államok, az UNHCR, a nem kormányzati szervezetek és egyéb partnerek együttműködve törekszenek a felnőtt hozzátartozóiktól elszakított gyermekek szükségleteinek kielégítésére, beleértve nevelő családnál történő ideiglenes elhelyezésüket, illetve állami vagy nem állami gyám kirendelését, valamint ezek ellenőrzését. Az államok megfontolják a menedékkérők és menekültek fogva-tartásának alternatív lehetőségeit, és alapvetően tartózkodnak a gyermekek őrizetbe vételétől.

III. rész, 6(2) pont: Az államok, az UNHCR, a nem kormányzati szervezetek és egyéb partnerek hozzanak olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják a menekült gyermekek méltányos részvételét az őket érintő döntések meghozatalában és azok végrehajtásában a menekülteket minden területén. Az államok továbbá elfogadják a menekültek alap- és középfokú oktatásának jelentőségét.

UNHCR Irányelvek – A kísérő nélküli, menedékkérő gyermekekkel való foglalkozás irányelvei, stratégia és eljárás, 1997

Link: <http://www.unhcr.ch/cgi-bin/tehis/vtx/home/opendoc.pd?tbl=MEDIA&id=3d4f91cf4&cpage=publ>

UNHCR Kézikönyv – Kézikönyv a menekült státus meghatározásának követelményeiről és annak elbírálásáról az 1951. évi egyezmény és az 1967. évi jegyzőkönyv alapján, 1992

Link: <http://www.unhcr.ch/cgi-bin/tehis/vtx/home/opendoc.pd?tbl=MEDIA&id=3d58e13b4&cpage=publ>